

Xəzər Universiteti
Mədəni Antropologiya və Folklor İnstitutu

KOREYA
XALQ NAĞILLARI

Bakı – 2025

LAYİHƏ RƏHBƏRİ: Xəzər MAFİ

TƏRTİB EDƏN VƏ ÖN SÖZ MÜƏLLİFİ:

fil.ü.f.d., dos. Aynur Qəzənfərqızı

TƏRCÜMƏÇİ: Leyla Məsimli

REDAKTOR: Prof. Vaqif Sultanlı

KORREKTOR: Aydan Əliyeva

RƏSSAM: Aliyə Hümбатова

DİZAYNER: Nərinə Qasımova

Koreya Xalq Nağılları. – Bakı, Xəzər Universitetinin Nəşriyyatı, 2025. –
100 səh.

www.kumafi.com

kumafi@khazar.org

(+994 55) 651 36 33

ISBN 978-9952-20-191-8

© Aynur Qəzənfərqızı, 2025

İÇİNDƏKİLƏR

ÖN SÖZ	6
İki Qardaşın Nağılı	16
Yaxşılığı İtirməyən Pələngin Nağılı	20
Dəcəl Qurbağa	27
Əkinçi və Vəzirin Nağılı	31
Əbləh Pələng	34
İnəyə Çevrilən Tənbəl Oğlan	38
Pəri və Odunçu	41
Odunçunun Nağılı	45
Dovşanın Qaraciyəri	48
Günəş ilə Ayın Nağılı	52
Sirr Saxlaya Bilməyən Papaqcının Nağılı	56
Tamahkar Qonşunun Aqibəti	62
Göylər Padşahının Heyvanlar ilə Söhbəti	67
Fədakar Qız Şim Çonq	70
Mehriban Qardaşlar	76
Şişi Olan Qoca	80
Yaxşılığı İtirməyən Sağsağan	84
Hər İşə Qarışan Adamın Aqibəti	88
Konqci və Patci	91
Sədaqətin Mükafatı	95

ÖN SÖZ

Folklor sadəcə eyni kökdən və soydan olan xalqları deyil, dünya xalqlarını bir damın altında birləşdirir. Doğrudur, bunu süjet bənzərliyi ilə etməyi bacarır. Motivlər isə öz orijinallıqlarını qorumağı bacarır. Alimlər isə uzun illər dünyanın bir-biri ilə əlaqəsi olmayan yerlərində bənzər süjetlərin olması haqqında müxtəlif fərziyyələr irəli sürmüşlər. Bu bənzərliyin səbəbi hələ də tam olaraq elm aləminə məlum olmasa da, bir-birinə bənzər fəlsəfəyə sahib xalqların müəyyənləşməsində çox ciddi rol oynayır. Bunlardan biri də Koreya və Azərbaycan folklor mətnlərindəki bənzərliklərdir. Koreya folklorunda nağıl mətni olaraq arxivlənmiş mətnlər Azərbaycan folklorunda bəzən bir rəvayət, bəzən mif, bəzən də nağıl süjeti şəklində qarşımıza çıxıb bilər. Bu mətnlərin hansı janrda olmasından asılı olmayaraq hər birinin çox qəti olaraq verdikləri bir mesaj var: xeyirxahlıq!

İndi dünya pedaqogikası uşaqların tərbiyəsində əsas motivasiya kimi xeyirxahlığın təbliğini vurğulayır. Sevindirici haldır ki, bu motivasiya xalq təfəkküründə və fəlsəfəsində özünə yer tapmışdır. Koreya nağıllarının tərcüməsini ilk dəfə Leyla xanıma təklif etdiyim zaman məqsədim 2022-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu,

Cənubi Koreya Respublikasının Azərbaycandakı Səfirliyi və Koreya Donqduk Qadınlar Universitetinin Avrasiya Türk Araşdırmalar İnstitutunun birgə təşkilatçılığı ilə Koreya-Azərbaycan III Humanitar Forumunun “Dördüncü Sənaye inqilabı; Koreya və Azərbaycanda yeni humanitar çağırışlar” adlı Beynəlxalq Simpoziumda Seul Milli Universitetinin Koreya dili və ədəbiyyatı kafedrasının professoru (Cənubi Koreya) Bang Min-Ho adlı alimin “Şərqi Asiya diskursu və Koreya ədəbiyyatının yeni gələcəyi” mövzulu çıxışında qeyd etdiyi bir məqamın doğruluğunu kültür yolu ilə müəyyənləşdirmək idi. Alim iddia edirdi ki, Koreya xalqının kökəni Türklərə qədər gedib çıxır. Doğrusu, iddialar bir-neçə aspektdən özünü doğrultmalıdır ki, həqiqət ortaya çıxsın. Alim tarixi-arxeoloji əsaslara dayanaraq deyirsə, bunun linqvistik və kültürel tərəfləri də özünü doğrultmalıdır ki, iddia özünə inandırсын. Odur ki, Azərbaycanın Koreyadakı Səfirliyində çalışan, Koreya və Azərbaycan dostluq münasibətlərinin güclənməsində əlindən gələni əsirgəməyən Leyla Məsimlidən Koreya nağıllarını tərcümə etməsini istədim. Leyla da sağ olsun, dərhal 20 nağıl mətnini tərcümə edib göndərdi. Biz də nağıllar üzərində bir qədər redaktə işləri apardıqdan sonra, Xəzər Universitetinin Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsi Təsviri İncəsənət müəllimliyi ixtisası 2-ci kurs tələbəsi Aliyə Hümbe-tovadan nağılların mətnlərinə uyğun şəkillər dizayn etməsini rica etdik. O da xahişimizi yerinə yetirdi. Kitabın korrektorluğunu yenə Xəzər Universitetinin Təhsil, Humanitar və Sosial

Elmlər fakültəsi Azərbaycan Filologiyası ixtisası üzrə 2-ci kurs tələbəsi Aydan Əliyevaya tapşırıdım. Hər iki tələbəmiz öz vəzifəsinin öhdəsindən olduqca ləyaqətli şəkildə gəldilər. Kitabın ərsəyə gəlməsində hər iki tələbənin də əməyi böyükdür. Tələbələrə mizə təşəkkür edirəm!

Nağılları tədqiq etdikcə xeyirxahlıq, yaxşılığa yaxşılıq, gözəllik anlayışlarının demək olar ki, bütün mətnlərə hakim olduğunu görürük. Dünyada məşhur süjet kimi tanınan “Göycək Fatma” nağılının Koreya folklorundakı qarşılığı “Konqçi və Patçi” adlanır. Hər iki nağılda xeyirxahlığın, xoş rəftarın nəticəsi kimi möcüzəli köməklər olunduğunu görürük. Konqçiyə öküz, qurbağa və sərçə kömək edir. Çünki Konqçinin ürəyi təmizdir, mehriban və xeyirxahdır. Ögey anası Konqçini incitmək üçün sınıq toxa ilə çətik tarlasını toxalamağını istəyir. Bu haqsızlığı öküz görür və Konqçiyə kömək edir. Konqçinin saraydakı toya getməsinə istəmədiyi üçün ögey ana onun dəlik bir çəliyi su ilə doldurmasını istəyir. Bu haqsızlığı qurbağa görür və qarşısını alır. Daha sonra qurumuş çəltiyi isə sərçələr döyür. İşlər bitdikdən sonra göydən bir Pəri yerə enir və Konqçini hazırlayıb toya göndərir. Bu nağılı diqqətlə təhlil etdiyimiz zaman əslində nağıl mətninin həm Azərbaycan, həm də Avropa nağıllarının motivlərini özündə birləşdirdiyini görə bilirik. Öküz ilə qara inək paralellik təşkil edir, Pəri ilə quşlar isə Cindrella və Zolushkada mövcud obrazlardır. Nağıl mətnindəki qurbağa motivi isə Koreya nağıllarına məxsus bir obrazdır. Kitabda yer alan “Yaşıl

qurbağa” nağılından da bunu təsdiqləyə bilərik. Fəlsəfə çox sadədir: yaxşılıq elə ki, yaxşılıq görəsən! Yuxarıda qeyd etdik ki, yaxşılıq, xeyirxahlıq kimi keyfiyyətlər Koreya nağıllarında çox işlənir. Özəlliklə də, “Hinqbu və Nolbu” nağılında məşhur Habil və Qabil qardaşları motivini görürük. Nağılda Nolbunun Hinqbuya haqsızlığından və Hinqbunun öz xeyirxahlığının qarşılığını almasından danışılır. Nağılın sonunda Hinqbu Nolbunun səhvlərini bağışlayır. Eyni fəlsəfəni digər nağılımızda da görə bilərik: “Yaxşılığı İtirməyən Pələng” nağılında xeyirxahlığı qarşılıqsız qoymayan pələngdən danışılır. Ümumiyyətlə, pələngin Koreya folkloru üçün xarakteristik heyvan olaraq nağıllarda adı keçir. Pələng ona kömək edən oduncudan ömür boyunca əl çəkmir və bütün müşkül işlərini yoluna qoyur. Pələng hətta ölərkən belə ona yaxşılıq etmiş insana kömək edir.

“Yaxşılığı itirməyən sağsağanın nağılı”nda da quş ona edilən yaxşılığı unutmur. Bu nağılın qarşılığını Azərbaycan folklorunda “Divarçı Əlinin nəsibi nağılı”nda görə bilirik. “Nə tökərsən aşına o da çıxar qaşığına”, “Niyyətin hara, mənzilin ora” və s. atalar sözünə sahib bir xalqın xeyirxahlıq və yaxşıqla bağlı fəlsəfəsi az-çox hər kəsə məlum ola bilər. Ancaq hələlik əlimizdəki imkanlar ilə nağıllarına sadə bir nəzər saldıqda Koreya xalqının da fəlsəfəsini müəyyənləşdirmək mümkün olur: Heç bir yaxşılıq qarşılıqsız qalmaz!

Maraqlıdır ki, Koreya folklorunda Türklərin “Şəngülüm, Süngülüm, Məngülüm” nağılının qarşılığı kimi “Günəş və Ay”

nağılı mövcuddur. Hər iki nağıl mətnində bənzər süjeti görə bilərik. Birinci nağılda balalar qurddan qorunmalı idilərsə, ikinci nağılda pələngdən qorunmalıdırlar. Bu da normal sayılmalıdır. Hər iki heyvan öz coğrafiyasının geniş yayılmış heyvanlarıdır. Qurd Azərbaycan, pələng isə Koreya coğrafiyasına xas heyvanlardır. Burada qeyd etməliyik ki, şumer mətnlərində keçi-canavar və keçi-şir paraleli aparmaq mümkündür. Koreya nağılında canavar yox, şir iştirak edir. Türklərin “Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm” Qumuq türklərinin “Eniligim, Seniligim Eşikni aç” adlı nağılları demək olar ki, eyni süjetdir və hər ikisində canavar iştirak edir. Türklərdə həm də əlavə olaraq dəmirçi obrazı da var. Maraqlıdır ki, bu nağılın sonu da mifə çevrilir. Nağılın sonunda Ay və Günəşin qardaş bacı olmasından danışılır. Bu mövzuda Azərbaycan folklorunda onlarla mif mətni tapmaq olar. Mif mətnlərinə əsasən Günəş bir şəkildə göyə çəkilir, Ay da onun arxasınca gedir və daha sonra hər ikisi göydə qalır. Bu da o deməkdir ki, Korya folkloru Türk folkloru ilə bənzər süjetlərdən ibarətdir.

“İnəyə Dönən Tənbəl Oğlan” adlı nağılda Çevrilmə motivi ilə qarşılaşırıq. Çevrilmə, ümumən, Azərbaycan nağılları üçün xarakteristik bir xüsusiyyətdir. Çevrilmə mifologiyada və nağıllarda, hətta dastanlarımızda tez-tez qarşımıza çıxan motivdir. Bu motiv qədim Türk inanc sistemindən, yəni Tenqrizmdən qaynaqlanır. İnsanların digər dünya varlıqlarına və heyvanlara çevrilməsi əslində Tanrıya daha yaxın olmaq istəyindən başqa bir şey

deyildir. Belə bir motivin Koreya nağılında qarşımıza çıxması da təsadüf sayılmamalıdır.

“Pəri və Odunçu” nağılında *Gələcəyin təyini*, *Qadağa*, *Sehr* kimi motivlər var. Başqa dünya varlıqları ilə münasibətə girilir və evlənilir. Bunlar bizim miflərimizdə asanlıqla tapa biləcəyimiz motivlərdir. Qərribə nüans isə odur ki, odunçu nağılın sonunda xoruza çevrilir. Burada Çevrilmə motivinin də Koreya nağılları üçün xarakteristik olduğunu görürük.

Maral nağıllarda xeyirxah, əsrarəngiz obraz kimi verilir. Bizim miflərdə də maral əsrarəngiz heyvandır. Onun buynuzlarına görə əsrarəngiz adlandırmaq mümkündür. Hətta bəzən maral sürüyə qarışıb gələrsə, ona toxunulmaz, heç sağılmazmış da. Bunun ailəyə fəlakət gətirəcəyinə inanılırdı. Çünki maralın balası ola bilərdi və əgər o sağlarsa, balasına südü qalmazdı. Maral istədiyi qədər sürünün içində gəzərmiş. Bunun evə binbərəkət gətirəcəyinə inanılırdı. Maral obrazını Azərbaycan folklorunda miflərdə görə biliriksə, Koreya folklorunda nağıllarda da görə bilərik. Koreya mifləri ilə tanış olmadığımız üçün bu obrazın niyə nağıllarda qarşımıza çıxdığını müəyyənləşdirmək də hələlik mümkün olmur.

Koreya nağılında bizi heyrtələndirən və Türk mifologiyası ilə bir az daha yaxınlaşdıran motivlərdən biri də Dağ tanrısıdır. Əslində Koreya nağıllarına diqqətlicə baxdığımız zaman orada Azərbaycan folklorundakı mif və nağıl süjetlərinin bir-birinə çox qarışdığını görmək olar. Dağ tanrısı ona görə qeyri-adi

sayılır ki, təbiət hadisələrini qutsamaq Tenqrizmə aid sayılır. Buna görə də Tenqrizmi mənimsəmiş Türk folklorunda dağ motivini tez-tez görmək olar. Dağ Türklərin qutsal məkanıdır, bura göyə, yəni Tanrının oturduğu yerə yaxın olduğu üçün həm də ibadət məkanıdır. Maraqlıdır ki, Koreya nağlında Dağ tanrısı əslində gölməçədən çıxır, Türklərdə isə dağ başındadır. Bu bizə əsas verir ki, Dağ Tanrısı anlayışının Koreyada təhrifə uğradığını deyək. Yenə də qeyd edək ki, bütün Koreya folklor mətnlərinə hakim olmadan dəqiq bir məlumat vermək hələlik mümkün deyil. Sadəcə olaraq bunu deyə bilərik ki, Koreya nağlında Dağ tanrısı bizim dastanlardakı Xıdır Nəbi obrazından başqa bir şey deyil.

“Padşahın qulaqları qzunqulaq qulaqlarıdır” nağılının qarşılığı “İsgəndərin buynuzu var buynuzu” adlı məşhur lətifədir. Etiraf edək ki, bu süjetin fərqli versiyası Qərbdə məşhurdur. “Kral çılpaqdır” adlı məşhur nağılda da təxminən eyni mövzulardan danışılır: verilmiş bir sirri saxlamaq lazımdır. Bu mövzunun Koreya nağıllarında qarşımıza çıxması yenidən Koreya folklorunun həm Qərb, həm də Şərq motivlərini özündə birləşdirdiyini düşünməyimizə əsas verir.

Aynur Qəzənfərqızı
Fil.ü.f.d., Dosent.

NAĞILLAR

İki Qardaşın Nağılı

Bir kənddə iki qardaş yaşayırmış. Bunlardan böyüyünün adı Nolbu imiş və o çox acgöz imiş. Kiçiyinin adı Hınqbu imiş amma o çox xeyirxah imiş. Ana-ataları öləndə tamahkar böyük qardaş Nolbu bütün mal-dövləti yiyələnir və Hınqbunun ailəsini evdən qovur. Hınqbu çox yalvarır qardaşına ki, etmə-eləmə. Böyük qardaş eşitmir ki, eşitmir. Kiçik qardaş çarəsiz qalır evdən gedir. Ancaq hara getsin? Əli yerdən, göydən üzülür. Çarəsiz samandan tikilmiş bir ev tapır. Hınqbu burada birtəhər bir gözü ac, bir gözü tox ailəsini keçindirir. Hınqbu fikirləşir ki, belə həyat sürmək olmaz. Durur gedir böyük qardaşı Nolbunun evinə. Qapını döyür. Nolbu çıxır qapıya. Hınqbu deyir:

– Qardaş, külfət acından qırılır. Mənə borca bir qab arpa unu ver.

Sən demə böyük qardaşın arvadı bunu eşidirmiş. Tez gəlir ərinin böyrünü kəsdilir və ərinin ağzını açmağa imkan vermir. Deyir:

– Arpa unu olsaydı özümüz yeyərdik. Hardan alaq ki, sizə də verək?

Arvad hirsələnir, əlindəki qaşıqla Hınqbunun yanağına bərk vurur və qovur. Sən demə bu qaşığın da üstündə düyü həlimi var

imiş, vuranda Hınqbunun yanağına yapışbmış. Hınqbu o qədər ac imiş ki, yanağına yapımış düyü həlimini yeyə-yeyə evə qayıdır. Çarəsiz yenə bir gözü ac bir gözü tox ailəsini dolandırarmış.

Bir gün Hınqbu evinin önündə qara-qara düşünərkən görür ki, bir ilan qaranquş yuvasına soxuldu. Hınqbu tez qalxır əlindəki çubuqla ilanı qovur. Qaranquşlardan biri qorxudan yığılaraq ayağını sındırır. Hınqbu sınmış qaranquşun ayağını qəşəngcə sarıyır sonra əlini yaranın üstündə gəzdirir. Qaranquşun ayağı sağalır. Bu qaranquşlar soyuq düşəndə çıxıb gedirlər.

Hınqbu qışı birtəhər yola verir. Yaz gəlir çıxır. Bir gün Hınqbu görür ki, evinə bir cüt qaranquş gəlib. Hınqbu diqqətlə baxıb görür ki, bu keçən il ayağını sağaltdığı quşdur. Qaranquş ayağını sağaltdığı üçün Hınqbuya dimdiyində gətirdiyi balqabaq tumunu verir.

Hınqbu qaranquşun verdiyi balqabaq toxumunu damın üstünə əkir. Payız gələndə damın üstündə çoxlu balqabaqlar yetişir. Hınqbunun arvadı və uşaqları damda açılmış balqabaqları görəndə çox sevinirlər və yemək üçün balqabağı tez kəsib içini qaynatmaq istəyirlər.

Hınqbunun ailəsi qonşudan mişar gətirərək, balqabağı kəsməyə başlayır:

– Mişar kəs, mişar kəs, mişar ehtiyatlı kəs – deyib mahnı oxuyaraq balqabağı kəsirlər.

Birinci balqabağı kəsəndə içindən çoxlu ağ düyü çıxır. Hınqbunun ailəsi çox təəccüblənir və onlar ikinci balqabağı kəsirlər. İkinci balqabaqdan qızıl, gümüş, ipək çıxır, üçüncü balqabaqdan isə dülgerlər çıxıb kirəmitli ev tikirlər. Beləcə, Hınqbunun güzəranı yaxşılaşır.

Paxıl durarmı? Böyük qardaş vəziyyəti eşidib paxıllandı. Gedib qaranquşu tutdu və ayağını qəsdən sındırıb, sarıdı. Gələnin yazında həmin qaranquş Nolbuya da balqabaq tumu gətirdi. Nolbu daha da zəngin olacağını düşünüb gülümsəyərək damın üstünə balqabaq toxumunu əkdı. Payız gələndə Nolbunun da-

mında iri balaqabaqlar yetişdi, Nolbu arvadı ilə birlikdə balqabaqları kəsməyə başladılar.

– Mişar kəs, mişar kəs, mişar ehtiyatlı kəs – deyib onlar da mahnı oxuyaraq balqabağı kəsməyə başladılar.

Balqabağın birini kəsdilər içindən sarı nəcis suyu töküldü, ikinci balqabaqdan divlər çıxaraq Nolbunun ailəsini döyməyə başladılar. Üçüncü balqabaqdan oğrular çıxdı və Nolbunun ailəsinin bütün var-dövlətini oğurladılar. Nolbunun ailəsi bir gecədə dilənçiyə döndülər. Xeyirxah Hınqbu xəbəri eşidən kimi qaçaraq Nolbunun yanına gəldi:

– Qardaş, gəl bizimlə yaşa! – dedi.

Böyük qardaş çarəsiz idi və məcbur qalıb kiçik qardaşın təklifini qəbul elədi. Böyük qardaş kiçik qardaşının mehribanlığını və yardımsevərliyini görüb bir anda elədiyi səhvi anladı, ağlayıb sızlayaraq günahlarının bağışlanmasını istədi. Hınqbu onu bağışladı. O gün bu gündür ki, Nolbu qardaşı Hınqbu ilə şad-xürrəm bir evdə yaşamağa başladı.

Yaxşılığı İtirməyən Pələngin Nağılı

Bir vaxtlar dağ kəndində xeyirxah bir odunçu ilə bir qoca anası yaşayırmış. Bir gün odunçu anasına deyir:

– Ana, mən çıxıram bir azdan qayıdacağam.

– Yaxşı, ehtiyatlı ol, oğlum.

Odunçu dağların dərinliklərinə doğru gedir və odun kəsməyə başlayır. Elə yenicə odunları kəsirdi ki, qəfildən hardansa bir pələng nəriltisi eşitdi. Odunçu arxaya çevrildi və baxanda gördü ki, iri bir pələng orada dayanıb ona baxır. Odunçu qorxaraq qışqırmağa başladı.

– Pələngə bax! Ay aman, kömək edin! Bu pələng mənə yeyəcək!”

Odunçunun qorxudan ayaqları sanki donmuşdu və qaça bilmirdi. Amma pələng odunçuya heç nə eləmədi, sadəcə ağzını geniş açaraq göz yaşı axıtmağa başladı. Odunçu olanlara məhəttəl qalmışdı. Pələng niyə belə edirdi, görəsən. Odunçu pələngin bu hərəkətində bir qəribəlik olduğunu anladı. Diqqətlə pələngi izlədi. Pələng isə odunçu onun ağzının içini daha yaxşı görsün deyə ağzını daha da böyük açdı.

– Aaa boğazına nəsə ilişib ki. Necə olub ki, belə böyük sümük ağzına ilişib?” – odunçu məhəttəl qalmışdı.

Oduñcu pələngdən qorxsa da, pələngi ağırlar içində qoya bilməzdi.

– Qoy baxım, budur ha sümük – deyib odunçu pələngi incidən böyük sümüyü çıxardı.

Pələng insan kimi dilə gəlib odunçuya dedi:

– Çox sağ ol. Mən bu yaxşılığın əvəzini mütləq qaytaracağam.

Pələng ona kömək edən odunçu ilə sağollaşdı və gözdən itdi. Həmin gecə odunçu bayırdan gələn qəribə səs-küyə oyandı.

– Bu nə səsi?

– Kimdir yatmağa qoymayan görəsən? – deyib narazı səsle pəncərədən boylandı. Heç nə görməyib bayıra çıxanda gördü ki, həyətdə çoxlu odun yığılıb.

– Aaa bu odunlar hardandı? – odunçunun sevincdən dili topuq çalmağa başladı. Birdən ağına günorta kömək elədiyi pələng gəldi.

– Pələng təşəkkür etmək üçün bu qədər odun gətirib ki?!”
– odunçu fikrə geti. Başqa kim bu qədər odunu qapıya qoyub gedəsidir ki?! Birdən gözü pələngə sataşdı. Uzaqda durub ona baxırdı.

Oduñcu odunları evinə gətirdi və uzaqdan onu seyr edən pələngə əlini yelləyərək təşəkkür etdi. O gündən sonra pələng odunçuya odun gətirməyə davam etdi və odunçunun odun kəsməsinə ehtiyac qalmadı.

Bir gün odunçunun anası eyvanda oturaraq oğlunu düşündü.

– Ay aman... hamının oğlu-qızı evlənir, nəvəsi-nəticəsi olur. Mənim gözümlün ağrı, qarası bircə oğlum var. Gərək oğlumu tezliklə evləndirim, mən də nəvə-nəticə sahibi olum.

Səhəri gün odunçu və anası həyətdə yatan bir qızı gördülər və təəccübləndilər.

Bu qız... Niyə belə bir yerdə yatır ki?! – ana bala yerdə uzanıb yatan qıza baxdılar.

Birdən qız tərپənməyə başladı. Odunçunun səsinə oyanan qadın ayılıb ətrafa göz gəzdirdi:

– Bura haradır? – deyər soruşdu. Ana bala məhəttəl qalmışdılar. Onların evinin həyəti olduğunu dedilər. Qız ətrafına baxdı. Sonra özünə gəlib keçən gecə həyətdə pələnglə qarşılaşma əhvalatını danışdı:

– Evin yaxınlığında bir pələnglə qarşılaşdım və o qədər qorxdum ki, deyəsən huşumu itirmişəm. Oyananda gördüm ki, burdayam!

Ana tez barmağını dişlədi və oğlunu kənara çəkib dedi:

– Pələng yaxın ki, mənim arzumu eşidib!

Odunçu başa düşdü ki, pələng bunu yaxşılıq etmək üçün edib və o başına gələnləri qadına danışdı. Gənc xanım odunçunun hekayəsindən təsirləndi və odunçu ilə evləndi.

Bir gün odunçu öz-özünə düşündü ki, mən bu qızla evləndim axı heç bilmədim bu qız kimdir, nəçidir, kimlərdəndir. Gə-

rək gedəm ailəsi ilə tanış olam, onların xeyir-duasını alam. Arvadının yanına gəlib dedi:

– Ailənlə tanış olmaq üçün sizin evinizə getmək istəyirəm, amma gərək bir az hazırlıq görək. Sizinkilərə aparmğa layiqli bir hədiyyəm yoxdur.

Qız mehribancasına ərinə təsəlli verdi:

– Eybi yox. Narahat olma, ürəyimizi geniş tutaq, hər şey yaxşı olacaq!

Səhəri gün oyananda gördülər ki, evin həyətinə çoxlu hədiyyələr, inəklər və eşşəklər var. Odunçu kövrəlib arvadını qucaqladı və dedi:

– Pələng bu dəfə də mənə kömək etdi.

Sonra ağzını havaya tutub dedi:

– Pələng, çox sağ ol!

Odunçu hədiyyələri inəyə yükləyib arvadını da yanına alıb qaynatasını, qaynanasını ziyarət etmək üçün yola düşdü. Zəhmətkeş odunçu öz ədəbi ərkanı ilə qızın atasının xoşuna gəldi. Odunçu ilə arvadı bir ömür xoşbəxt yaşadılar.

Bir neçə il sonra odunçu bazar günü odunları götürüb kəndə endi. Odunçu bazara gəldi və divara yapışdırılmış bir yazı gördü. Yazıda pələnglər tez-tez kəndə endiyinə görə padşahın pələng tutan adama böyük bir mükafat verəcəyi yazılmışdı. Yazını görən hər kəs pələngi tutacaqlarını və mükafatı qazanacaqlarını söyləyərək qaçmağa başladı. Təkcə odunçu pələng üçün narahat olmağa başladı. Öz-özünə deyindi:

– Aman Allah! Nə pis oldu! Tez pələngə xəbər verməliyəm.

Odunçu çox gözləyə bilmədi, tələsik pələngi axtarmaq üçün meşəyə doğru getdi. “Ora pələng, bura pələng” deyib gəzdi. Çox keçmədi ki, odunçu kəndin girişində odunçunu gözləyən pələngi gördü. Təlaşla dedi:

– Pələng, niyə burada durmusan?! İnsanlar hər yerdə səni axtarırlar. Tez ol qaç, canını qurtar!

Lakin pələng qaçmaq əvəzinə odunçunun ətrafında dolandı. Yorgun bir səslə dedi:

– Bu mənim sənə son yaxşılığımıdır, məni tez öldür və mükafatı sən al. Odunçu hirsə dedi:

– Sən nə çərənləyirsən pələng?! Mən sənə o qədər yaxşılığını gördüm, sənə sayəndə evləndim, var-dövlət, pul sahibi oldum. Mən sənə belə bir pislik edə bilmərəm! Tez ol, meşənin dərinliyinə qaç!

Elə bu vaxt uzaqdan pələngi görən kəndlilər qışqırmağa başladılar. Bunu görən pələng dedi:

– Tez ol, ox at! Başqaları məni tutmadan sən tut!

Odunçu çaşqınlıq içində idi.

– Yaxşı. Odunçu fikirləşdi ki, pələngi vurmaq üçün yox, onu ürkütmək üçün ox atarsa, pələng uzaqlara qaçar və kəndlilər onu tuta bilməz. Odunçu qəsdən pələngin quyuşuna tərəf ox atdı. Lakin odunçunun fikrini başa düşən pələng odunçunun atdığı oxa tərəf əyildi və yaralanaraq yerə yıxıldı. Odunçunu

dəhşət bürüdü! Ən yaxın dostunu öz əlləri ilə yaraladı. Ağlayaraq pələngə dedi:

– Niyə qaçmadın? Bağışla məni, pələng!

Pələng odunçunun qucağında öldü. Odunçu ağlaya-ağlaya pələngi padşaha verib əvəzində ənam aldı. Padşah odunçuya gözəl hədiyyələr versə də, odunçu heç birinə sevinə bilmədi. Pələngin cəsədini götürüb güney bir yerdə basdırdı. Deyilənə görə, hələ də o kəndli o pələngin məzarını ziyarət edir.

Dəcəl Qurbağa

Bir zamanlar kiçik bir çayın kənarında dəcəl oğlu ilə birlikdə bir yaşıl qurbağa yaşayırdı. Qurbağanın balası çox dəcəl idi və anasının sözünə qulaq asmırdı. Anası nə desə tərsini edirdi. Get deyirdisə bala qurbağa gəlirdi, gəl deyirdisə gedirdi. Bir gün ana qurbağa gur axan çayın sahilində quruldamağa başlayır:

– Qurrrrrr, qurrrrr...

Bala yaşıl qurbağa da oxumağa başlayır:

– Qurreee, qurreee.

Ana qurbağa oğlunun fərqli oxumasına təəccüblənir və deyir:

– Bala, qurrrrr oxu!

Bala qurbağa çiynlərini ataraq deyir:

– Elə etmək istəmirəm... İstəmirəm. Mən qurreee olaraq oxuyacam!

Beləcə, günlər keçirdi və bala qurbağa anası nə desə tərsini edirdi.

Ana qurbağa həmişə balasına deyərdi:

– Meşədə ilanlar var. Oynamaq istəyəndə çayın kənarında oyn.

– Qurreeeee, meşədə gizlənqaç oynamalıyam!

Bala qurbağa həqiqətən hər işi əksinə edirdi.

“Bura gəl!” deyiləndə, “qurreee, o tərəfə getməliyəm!” – deyir, “o tərəfə get!” deyiləndə “qurreee, bu tərəfə getməliyəm!” – deyirdi.

Günlərin bir günü bala qurbağa oynamağa gedəndə ana qurbağa təkidlə bildirdi:

– Uzağa getmə, evin yaxınlığında oyna! Leylək səni apara bilər, ehtiyatlı ol!

Bala qurbağa anasını tam dinləmədən, “qurreee!” oxuyaraq qaçdı.

Nahar vaxtı gəldi çatdı, amma bala qurbağa gəlib çıxmadı. “Qəribədir” – ana qurbağa dedi və narahat olmağa başladı.

Balasını axtarmaq üçün yola düşdü. Yolda öz-özünə düşündü: “Evin ətrafında oyna demişdim, amma yəqin ki, uzağa gedib.”

Bir az getdikdən sonra bala qurbağa göründü. Ana qurbağa yavaş-yavaş yaxınlaşdı. Elə həmin vaxt bir leylək dimdiyini qıcıyaraq bala qurbağaya hücum etdi.

Bunu görən ana qurbağa qışqırdı:

– Ay Aman kömək edin, balamı qurtarın!

Sonra isə ana qurbağa tez atılaraq leyləyin önünü kəsdi və quruldamağa başladı. Leylək təəccüblənərək havaya qalxdı. Ana qurbağa və bala qurbağa ordan qaçaraq uzaqlaşdılar. Bala qurbağa sevincək dedi:

– Oh, qurtulduq. Birdən bala qurbağa anasının ayağına baxdı və ayağından axan qanı görüb qışqırdı:

– Ana, ayağına nə olub?

Ana qurbağa ayağından yaralanmışdı. Evə qayıdan ana qurbağa xəstələnib yatağa düşdü. Xəstəliyi get-gedə ağırlaşan ana qurbağa narahat olmağa başladı. Ölümü yaxınlaşmışdı. Öz-özünə düşündü: “Mən indi bu bala qurbağaya məni dağa basdır desəm, yəqin ki, çay kənarına basdırar, gərək buna sözü elə deyim ki, qəbrimi çay kənarında eləməsin.”

Ana qurbağa hər işi əksinə edən balasına onu çay kənarına basdırmasını nəsihət elədi. Ana qurbağa düşündü ki, belə desə yəqin ki, oğlu onu dağa basdırar. Çünki, dağa basdırırsa, yağış belə onun məzarını yuyub apara bilməyəcəkdi. Odur ki, oğluna dedi:

– Bala, mən ölürəm, məni dağa basdırma, elə çay kənarına basdır.

Son sözlərini zorla balasına deyən ana qurbağa gözlərini yumdu. Bala qurbağa fəryad elədi:

– Ana! Qurrrrr... Qurrrrr... – quruldayaraq bala qurbağa ağlayırdı.

– Mən sənin sözlərinə qulaq asmayıb hər şeyi tərsinə etdiyim üçün sən öldün. Sən son arzunu yerinə yetirəcəyəm!

Bala qurbağa anasının məzarını çay kənarında düzəltdi. Ana qurbağa öldüyü gün çay kənarına çoxlu yağış yağdı. Çay bir anda qabarıb daşdı. Anasının məzarını yuyub apardı. O gündən etibarən bala qurbağa anasının məzarı olan yeri qoyub gedə bilmədi. O vaxtdan elə hey çay kənarından qurbağanın qurultusu eşidilir:

– Yağış yağmasın. Qurrrrr. Anamın məzarı yoxsa, yenə axacaq. Qurrrrr – deyib ağlayırdı.

Ona görə də indi də hər dəfə yağış yağanda bala qurbağanın kədərli ağlamaq səsi, qurultusu eşidilir.

Əkinçi və Vəzirin Nağılı

Günlərin birində Çosunun vəziri Hvanq Hi kənd yolunda gedirdi. Hvanqhi yaman tərləmişdi. Bir ağacın kölgəsində azacıq oturub tərini soyutmaq istədi. Bu zaman uzaqda çəltik tarlalarında işləyən əkinçi və iki inək gördü. Əkinçi sarı inəklə qara inəyi kotana qoşub çəltik sahələrini şumlayırdı.

Vəzir Hvanq Hi bir xeyli əkinçini izlədi. Sonra nə fikirləşdisə əkinçiyə yaxınlaşaraq dedi:

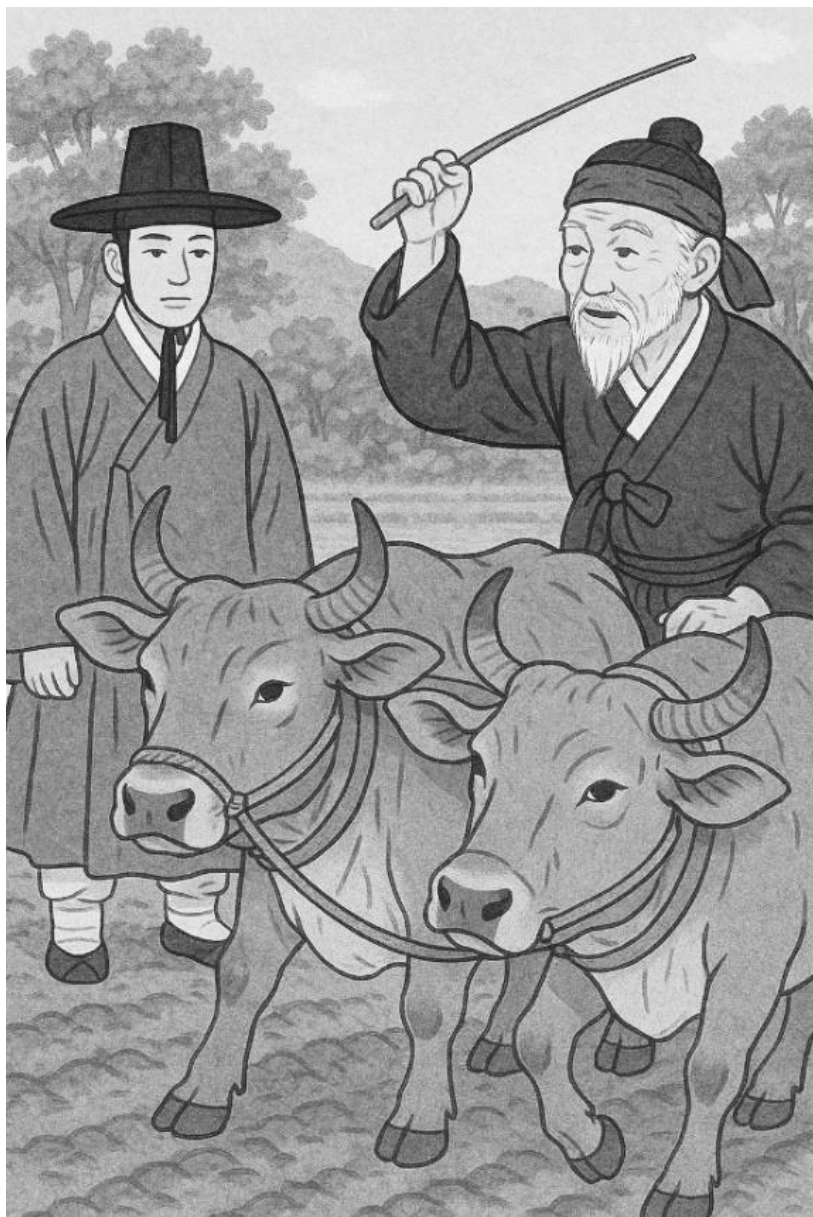
– Hansı inək daha yaxşı işləyir, sarı inək, yoxsa qara inək?

Əkinçi vəzirin üzünə baxdı, sualı eşitməmiş kimi inəkləri haylamağa davam elədi. Vəzir əkinçinin bu hərəkətindən təəcübləndi. Çünki aralarında çox da uzaq məsafə yox idi və əgər əkinçi azacıq səsinə yüksəldib danışarsa, eşitmək olardı. Bəs niyə cavab vermədi? Vəzir Hvanq Hi əkinçinin hərəkətindən çaşbaş qalsa da, bir də soruşdu:

– Bura bax! Ağsaqqal! Bu iki inəkdən hansı inək daha yaxşı işləyir? Cavab ver!

Əkinçi gördüyü işini dayandırdı və yavaş-yavaş düyü tarlasının ortasından Vəzir Hvanq Hinin olduğu yerə yaxınlaşdı. Vəzir Hvanq Hinin qulağına yavaş səslə pıçıldadı:

– Sarı inək yaxşı işləyir.

Vəzir Hvanq Hi əkinçinin hərəkətinə məəttəl qaldı və bir daha soruşdu:

– Ağsaqqal, nə üçün bura qədər gəlib qulağıma pıçıldayırsan, oradan ucadan desəydin də eşidiləcəkdi!

Bunu eşidən əkinçi cavab verdi:

– Ucadan deyə bilməzdim. Dil bilməyən heyvan belə olsa, onun da hissləri var. Mən onlardan təkcə birini tərifişəm digəri onu hiss edəcək. Hər iki inək çətin şəraitdə işləyir, biri daha yaxşı işləyir desəm, digər inək necə pis olar heç düşündünüz mü? Danışarkən dediyimiz sözlərə diqqət etmək lazımdır. Heyvan belə olsa. Ona görə, onların başa düşməməsi üçün alçaq səslə danışram.

Vəzir Hvanq Hi əkinçinin xeyirhahlığından təsirləndi.

– Təşəkkür edirəm. Ağsaqqal, mənə çox böyük dərs verdin.

Vəzir Hvanq Hi bu söhbətdən sonra kor-peşman geri qayıtdı. Yol boyunca öz-özünə təkrarladı ki, danışarkən yüz ölçüb bir biçmək lazımdır ki, sözlərimiz bizə düşmən kəsilməsin. Vəzir bu hadisədən böyük bir dərs aldı və əkinçiyə minnətdar oldu.

Ömrü boyu bir daha əkinçinin nəsihətini unutmadı, sözlərində və hərəkətlərində diqqətli oldu, ölənə qədər başqalarının dedi-qodularını ağzına almadı. Ona görə də, bu günümüzdə də, görkəmli vəzir olaraq adı yaddaşlardadır.

Əbləh Pələng

Qədim zamanlarda dağların dərinliklərində bir pələng yaşayırdı. Bütün dünyanın donduğu soyuq bir qış idi. Yemək tapa bilmədiyi üçün günlərlə ac qalan pələng aclığa dözə bilməyib kəndə endi və aralıda olan bir evə girdi və ətrafa baxdı. Həyətdəki tövlədə böyük bir inək var idi.

– Oo...Bu nədir belə? Nəhayət, qarın dolusu yeyə biləcəyəm?!”

Pələng udqundu və yavaş-yavaş tövləyə yaxınlaşdı.

– Üüü...üüü!” Otaqdan körpə ağlaması eşidildi.

Pələng otağın önünə gəldi. Otaqda ana ağlayan körpəni sakitləşdirməyə çalışırdı.

– Tuk! Balam, çöldə qorxulu canavar var. Ağlama!

Amma körpə daha da yüksək səslə ağlamağa başladı.

– Balam, tuk-tuk! Aaaa! Çöldə çox qorxulu pələng var!

– Aaaa... Mənim gəldiyimi necə bildi? – deyərək pələng çox təəccübləndi.

– Tuk! Əgər ağlamağa davam etsən, pələng səni dişləyəcəkdir?

Ancaq körpə hələ də ağlamağa davam edirdi. Daha da uca-dan ağlayırdı. Pələng ondan qorxmayan körpəyə görə özünü pis hiss etdi.

– Bir pələngdən necə qorxmıyasan?!

Ana körpəni yenidən sakitləşdirməyə çalışaraq dedi:

– Yaxşı, yaxşı! Bura bax! Al bu qurudulmuş xurmanı!

Ağlama!

Yüksək səslə ağlayan körpə ağlamağı dayandırdı. Pələng qorxuya düşdü. Pələng qurudulmuş xurmanın nə olduğunu bilmirdi...

– Yox e! Bu qurudulmuş xurma nədir ki, körpə qorxdu? Yoxsa...o, məndən daha güclü və vəhşidir? Vay! Qurudulmuş xurma məni tapmazdan əvvəl tez gizlənməliyəm!

Pələng qorxaraq tövləyə qaçdı. Birdən! Tuk! Nəsə pələngin kürəyinə atıldı.

– Ahh! Qurudulmuş xurma!

Pələng kürəyində qurudulmuş xurma olduğunu zənn etdi və o qədər qorxdu ki, bütün gücü ilə bədənini silkələdi. Ancaq qurudulmuş xurma asanlıqla belindən düşmədi. Pələng qurudulmuş xurmanın düşməsinə arzulayaraq bacardığı qədər qaçmağa başladı.

– Hey, hey! Xahiş edirəm belimdən düş! Çox xahiş edirəm! Ahh!

– Ay! Niyə bu inək belə vəhşi qaçır!

Əslində pələngin belinə minən tövlədən mal-qaranı oğurlamağa gələn inək oğrusu idi. İnək oğrusu qaranlıq olduğundan tövlədəki pələngin inək olduğunu zənn etmişdi və onun belinə çıxmışdı.

– Ay aman, ay vay! Kömək edin! Yanıram! Vay! Qurudulmuş xurma pələngi tutub yeyəcək!

Pələng belində oğru ilə dağ yolunu qaçdıqca qaçdı. Buludlar dağıldı, ay işığı görünməyə başlayanda pələng də göründü.

– Aman Tanrım! Mən pələngin belinə minmişəm ki?! Necə edə bilərəm? Bu nə işdir, düşmüşəm.

İnək oğrusu qorxmağa başladı. Oğru pələngin inək olduğunu düşünərək kürəyinə çıxıb onun üstünə atlamışdı, ona görə də pələngi görəndə təəcüblənmişdi.

– Necə olur olsun bu vəziyyətdən çıxmalıyam!

İnək oğrusu birdən başını qaldırdı və uzaqda böyük bir ağac gördü. Pələng ağacın altından keçəndə inək oğrusu yerindən sıçrayıb cəld ağacın budağından yapışdı. Sonra ağacın çuxuruna girdi.

– Vay...Məni az qala pələng yeyəcəkdi.

İnək oğrusu daha sonra rahat nəfəs aldı.

– Vay... Məni qurudulmuş xurma az qala yeyəcəkdi – deyərək pələngin də ürəyi rahatlaşdı.

Bundan sonra pələng qurudulmuş xurma ilə qarşılaşacağından qorxaraq kəndin yaxınlığına belə gəlmədi. Bir ömür dağlarda gizlənərək yaşadı.

İnəyə Çevrilən Tənbəl Oğlan

Bir vaxtlar bir tənbəl oğlan anası ilə yaşayırmış. Bu oğlan o qədər tənbəl imiş ki, bütün günü ancaq yemək yeyir, uzanır başqa heç nə etmirdi. Anası tarladakı ağır işlərdə çalışırdı. O, nəinki anasına kömək etmək, hətta anasının hazırladığı yeməyi belə yeməyə əziyyət çəkirdi. Oğlan bəzən yemək yeməyi də unudur, hətta günəş batana qədər yatırdı. Xoruldayırdı və çox dərin yuxuya gedirdi.

İsti bir bahar günü idi. Yenə oğlan yemək yemədən günəş batana qədər yatmışdı. İşləyib evə qayıdan anası onu bu vəziyyətdə gördü. Anası əsəbi halda oğlunu silkələyərək oyatdı və üstünə qışqırdı:

– Səni tənbəl, axmaq! Xahiş edirəm oyan! İşləmək haqqında düşünməyib, gecə-gündüz yatmaq olar?! Mənə tarla işlərində köməklik et!

Anasının danlamasını vecinə almayan oğlan ayağa qalxıb evdən çıxdı. Tarlaya tərəf gedəndə orada ağacın kölgəsində yatan bir inək gördü.

– Ah, o inək nə yaxşı yaşayır... işləmir, sadəcə istirahət edir!

Oğlan inəyə çox həsəd apardı. Yoldan keçən qoca oğlanın

dediklərini eşitdi və oğlandan onun arxasınca gəlməsini xahiş etdi. Qocanın arxasınca meşəyə gedəndə köhnə bir daxma gördü. Daxmada qocanın düzəltdiyi inək başlı maska var idi, qoca onu oğlana göstərdi.

– Baba, niyə inək başlı maska düzəltdimən?

– Bunu taxan insanlar işləmədən ömürləri boyu əylənərək və yeyərək yaşayırlar.

– Nə? Doğrudan deyirsiniz?

Qocanın sözləri oğlanın qulağında qığılıcım yaratdı. Oğlan fikirləşdi ki, inək maskasını taxsa, rahat yaşayar, anasının dırdırına qulaq asmağa məcbur olmaz.

– Baba, nə olar o maskanı taxmağıma icazə ver!

– İstəyirsənsə, tax

Oğlanın xahişi ilə baba maskanı uşağın başına taxdı. Aman Allahım! Başına maska taxılan an oğlanın bütün bədənini inəyə çevrildi! Qoca inəyə çevrilmiş oğlanı dartaraq bazara apardı və bir kəndliyə satdı. Oğlan qorxdı və dedi:

– Bura baxın! Mən inək deyiləm! Mən insanam!

Ancaq oğlanın ağzından eşidilən səs “Mö-möö-möö” səsi idi.

Qoca inəyi alan kəndliyə belə dedi:

– Bu inək turp yesə, öləcək. Ona görə də buna turp yedizdirməyin.

– Turp yesə öləcək?

– Bəli! Ona görə deyirəm ki, heç bir şəkildə turp yedizdirməyin!

Bu sözə kəndli sanki gülməli bir şey eşitmiş kimi güldü.

Əkinçiyə satılan oğlan bütün günü ağır kotanla torpağı şumlayırdı. İstirahət etməyə heç vaxtı yox idi.

– Yaxşı, bu gün də çox işimiz var! Tez gedək işləyək!

Çox yorulub dincəlmək istəyəndə arxasınca gələn əkinçi onu qamçı ilə vururdu.

– Mən insanam, inək deyiləm! Nə olar, məni vurma! Məni evimə göndər...üüüü – deyərək ağlayırdı.

Oğlan bunları ağlayaraq desə də, bu sözləri əkinçi “Möö, möö” olaraq eşidirdi. Oğlan üçün çox çətin və əziyyətli idi. Keçən günlərinə çox heyfislənirdi.

– Anamın sözünə qulaq assaydım, zəhmətlə yaşasaydım, belə inək olmazdım... Yenidən insan olsaydım, nə gözəl olardı... Anam üçün çox darıxıram... Üüüüü – deyərək ağlayırdı...

Bir səhər yorğun halda işə gedəndə uzaqda bir turp sahəsi gördü. Qocanın turp yesə öləcək sözləri oğlanın yadına düşdü. Oğlan əkinçinin gözündən yayınaraq xəlvətcə turp sahəsinə qaçdı, ön pəncələri ilə torpaqdan bir turp çıxartdı və turpu dərhal uddu.

– Bu nə işdir?

– Turp elə bilirdi ki, yesə öləcək, amma o, insana çevrildi!

Oğlan sevincindən ağladı. Yenidən insan olan oğlan anasının evinə qaçdı, anasını qucaqlayıb, uzun müddət ağladı. Tənbəlliyə tövbə etdi və anasını dinləyən, zəhmətkeş, xeyirxah bir oğlan oldu.

Pəri və Odunçu

Biri var imiş, biri yox imiş, bir zamanlar uzaq dağ kəndlərinin birində mehriban bir odunçu yaşayırmış. Bir gün odunçu dağda odun kəsərkən bir maralla rastlaşır. Maral zalım bir ovçunun əlindən qaçırmış. Odunçu vəziyyəti başa düşüb tez maralı gizlədir. Ovçu gəlir, oduncudan maralı soruşur. Odunçu maralı görmədiyini deyir. Ovçu getdikdən sonra maral gəlir və deyir:

– Həqiqətən, təşəkkür edirəm. Bu yaxşılığını unutmayaçağam. Sənin bir arzunu gerçəkləşdirə bilərəm.

Odunçu bir az düşünüb evlənmək istədiyini dedi. Maral odunçunun istəyini dinlədi və ona pərilərin çimdiyi gölməçə haqqında xəbər verdi. Maral dedi:

– Get gölməçədə çimən pərilərin qanadlarını gizlət. Qanadları olmayan pəri göyə də qalxa bilməyəcək, səninlə qalacaq. Bax, budur deyirəm, nəbadə üç uşağınız olana qədər qanadlarını pəriyə qaytarasan! Qaytarsan pəri sənin əlindən gedəcək.

Odunçu maral nə dedisə eləcə elədi. Getdi gölməçəyə, pərilər doğrudan da çimirdilər. Tez birinin qanadını götürüb gizlətdi. Pərilər sudan çıxdılar, geyindilər-keçindilər, uçdular öz dünyalarına. Ancaq qanadı oğurlanmış pəri gedə bilmədi. Fikirli-fikirli oturmuşdu ki, odunçu gəldi. Odunçu pərini evinə gətirdi. Bir müddət sonra pəri və odunçu ər-arvad oldular.

Beləcə şad-xürrəm yaşadılar. Bunların iki uşağı oldu. Ancaq pərinin fikri-zikri elə hey səmada qalmışdı. Bütün gün evdə fikirlə gəzir, üzü-gözü gülmürdü. Bir gün odunçu arvadının əlinədən tutdu və niyə qaşqabaqlı olduğunu soruşdu. Pəri göylər üçün darıxdığını dedi. Odunçu sevimli arvadının belə çox üzülməyinin səbəbkarının özü olduğunu anladı və özünü günahkar hiss

elədi. Getdi, qanadları gizlətdiyi yerdən çıxardı və gətirib sevimli arvadına verdi:

– Qanadların burdadır, onları mən gizlətmişdim – dedi.

Pəri qanadlarını görəndə çox sevindi, ərinə dönüb:

– İcazə ver o paltarı bircə dəfə geyinim – dedi. Odunçu razılaşdı. Odunçu pəriyə paltarını verər-verməz pəri paltarını geyinib uşaqları ilə birlikdə səmaya uçdu, gözdən itdi.

Odunçu arvadına qanadlarını göstərdiyinə peşman olsa da, artıq iş-işdən keçmişdi. Odunçu qəm-qüssə içində odun kəsir, satır birtəhər yaşayırdı. Onun dərddli olduğunu görən maral yəni-dən peyda oldu və qəm-qüssəyə qərq olmuş odunçuya dedi:

– Bəs mən sənə demədimmi üç uşağınız olmadan həqiqəti arvadına demə? Odunçu üzgün halda arvadının daha çox əziyyət çəkməsinə ürəyinin dözmədiyini dedi. Maral odunçunun belə gözəl qəlbinin qarşılığında ona yenə kömək etmək istədi:

– Əgər arvadını və uşaqlarını görmək istəyirsənsə, dulanayda gölə get. Orda göyə vedrə ilə su apardıqlarını görəcəksən. Bir yolunu tapıb vedrə ilə göyə qalxsan arvadını və uşaqlarını görəcəksən.

Odunçu maralın sözlərindən çox xoşbəxt oldu, maralın əlini-ayağını öpdü və o nə dedisə elə də elədi. Gölməçəyə getdi ki, doğrudan da maralın dediyi kimi göyə vedrə ilə su aparırlar. Tez fürsətini tapdı və vedrələrdən birinin suyunu boşaldıb özü girdi içinə, qalxdı göyə. Göydə arvadını və uşaqlarını gördü. Özünü tez onların üstünə saldı. Qucaqlaşdılar. Bir-birini həsrətlə öpüb oxşadılar.

– Əzizim! Balalarım! – deyir bir də öpür. Odunçu burda bir müddət həyat yoldaşı və uşaqları ilə xoşbəxt günlər keçirir.

Bir gün odunçunun yadına anası düşür. Onu aşağıdakı dünyada tək-tənha qoyub gəldiyi üçün vicdan əzabı çəkir. Bunu görən arvadı niyə qəmgin olduğunu soruşur. Odunçu da anası üçün darıxdığını deyir. Pəri ərinin üzülməsinə dözmür və onu dünyaya geri qaytarmaq qərarına gəlir. Ərinə deyir ki, əgər dünyaya qayıtmaq istəyirsə, o zaman əjdaha atına minməlisən. At səni dünyaya aparacaq. Ancaq nəbadə atın tərkindən düşəsən.

Odunçu atın tərkinə minir. Arvadı və uşaqları ilə vidalaşır. Arvad ərinə möhkəm tənbeh edir ki, nəbadə dediklərini unutmasın. Odunçu arvadının dediyini edir və sağsalamat yerə enir. Gəlir anası ilə görüşür. Öpüşür qucaqlaşırlar.

Ana oğlunun sevimli balqabaq sıyığını bişirmişdi. Amma oğul isti sıyıq yeyərkən onu atın belinə tökür. At ürkür, sağa-sola çırpınaraq odunçunu üzərindən ataraq göyə qalxır.

– Olmaz! Məni də mindir! Axı mənim ailəm göydədir! Odunçu yuxarı doğru uçan ata baxaraq qışqırsa da, at arxasına baxmadan göyə uçar.

Yerdə tək qalan odunçu hər gün göyə baxıb pəri və uşaqlar üçün darıxır. Odunçu ömrünü belə qəm-qüssə ilə başa vurur, öləndə xoruz olur. Ona görə də, indi də xoruzlar damın üstünə çıxır və göyə baxaraq kədər hissi ilə ağlayırlar. Beləcə nağılımız da başa çatır.

Odunçunun Nağılı

Qədim zamanlarda mehriban və xeyirxah bir odunçu varmış. Odun kəsərkən qəflətən balta onun əlindən sürüşərək yaxınlıqdakı gölməçəyə düşür. Bircə baltası olan odunçu gölün kənarında oturub ağlamağa başlayır.

– İşimi necə edəcəyəm, ancaq tək bir baltam vardı... necə edəcəyəm?

Sonra gölməçədən bir dağ tanrısı peyda olur. Dağ tanrısı qızıl baltanı əlində tutaraq odunçudan soruşur:

– Bu balta sənindir?

Odunçu diqqətlə baxır və görür ki, dağ tanrısının göstərdiyi balta onun deyil.

– Yox. Bu mənim baltam deyil.

– Bəs, bu balta sənindir?

Bu dəfə o, gümüş baltanı qaldırıb odunçudan soruşdu.

– Yox. Bu da mənim baltam deyil. Mənim baltam köhnə dəmir baltadır – deyərək odunçu cavab verir. Sonra dağ tanrısı cavabdan çox razı qalır və belə deyir:

– Necə də dürüst cavansan. Mükafat olaraq bütün bu baltaları sənə verirəm.

Beləliklə, təmiz ürəkli odunçu evə qızıl balta, gümüş balta və hətta öz köhnə dəmir baltası ilə qayıdır. Xəbəri eşidən qonşudakı acgöz odunçu dərhal gölməçəyə qaçaraq köhnə dəmir baltasını gölməçəyə atır. Beləcə gölməçədən bir dağ tanrısı peyda olur.

– Bu balta sənindir?

Dağ tanrısının əlində olan balta qızıl balta idi. Acgöz odunçu qızıl baltanı görən kimi cavab verir ki, bəli bu mənim baltamdır.

Bu dəfə o, gümüş baltanı qaldırıb acgöz oduncudan soruşur.

– Bu balta sənindir?

– Hə! hə! O da mənim baltamdır.

Acgöz odunçu cavab verir ki, gümüş balta da onun baltasıdır. Bundan qəzəblənən dağ tanrısı oduncuya qışqırır.

– Başqasının baltasına tamah edirsən! Sənin kimi acgözə balta verilməz!

Beləliklə, acgöz odunçu köhnə dəmir baltasını da itirir və evə əliboş qayıdır. Atalar demiş çoxu istəyib, azdan da olur.

Dovşanın Qaraciyəri

Bir zamanlar Şərq dənizinin dərinliklərində böyük bir əjdaha sarayı var idi. Əjdaha sarayı dinc yaşamaq üçün yaxşı yer idi və Xan Əjdaha da daxil olmaqla bir çox dəniz əhalisi orada yaşayırdı.

Günlərdən bir gün Xan Əjdaha ağır xəstələnir. Dənizdəki bütün dərmanlardan istifadə olunsada, Xan Əjdahanın xəstəliyi yaxşılaşmır.

Sonra bir həkim Xan Əjdahaya bir dərman haqqında deyir:

– Quruda yaşayan Dovşan adlı heyvanın ciyərini yesən, sağalacaqsan.

Həkimin sözü ilə Xan Əjdaha nöqərlərini çağıraraq məclis edir.

– Kim yer üzünə qalxıb dovşan tutub gətirəcək?

Hamının fikrə daldığı anda sədiq qulluqçu tısbağa deyir:

– Mən gedərəm. Çünki mən quruda da gəzə bilirəm.

Bələliklə, tısbağa əvvəllər heç görmədiyi dovşan şəklini götürüb quruya çıxır. Gecə-gündüz dovşan axtarmaqdan bezmiş halda bir az dincəlirdi ki, elə bu vaxt orada hoppanıb oynayan bir ağ heyvan görür. Tısbağa şəkildə bir də nəzər salır və ətrafda hoppanan heyvanın dovşan olduğunu başa düşür. Tısbağa çox sevinir və dərindən nəfəs alaraq dovşana yaxınlaşıb salam verir.

– Əziz dovşan, mən dəniz altında yerləşən Əjdaha sarayından gələn tısbağayam.

– Mən isə dağlarda yaşayan dovşanam.

Dovşan ilə salamlaşan tısbağa çox sevinir və dovşanı aldatmaq qərarına gəlir.

– Əziz dovşan, dənizdəki əjdaha sarayı çox möhtəşəm və işıqlıdır. Orada çoxlu dadlı yeməklər də var. Elə bizim Əjdaha Xan sarayında böyük bir şənlik keçirilirdi ki, Əjdaha Xan bizə dedi ki, dağların xanı Dovşanı görsəniz onu mütləq şənliyə gətirin. Əjdaha xan sarayına getsən, hətta orada yüksək vəzifə də tuta bilərsən... Oraya mənim ilə birlikdə getmək istəyərsən?

Dovşan tısbağanın şirin hiyləsinə aldanır.

– Vay, həqiqətən də dənizin altında belə bir yer var? Mən də getmək istəyirəm.

Dovşan tısbağanın belinə minib Əjdaha sarayına gedir. Əjdaha sarayına çatar-çatmaz dovşan Xan Əjdahanın nöqərləri tərəfindən tutularaq əl-ayağı bağlanır və hərəkət edə bilməyəcək bir vəziyyətə gətirilir. Nöqərlər bağladıkları dovşanı Əjdaha Xanın yanına aparırlar. Dovşan sonradan başa düşür ki, tısbağa onu aldadıb.

Xan Əjdaha dovşana deyir:

– Mən sən dovşanın qaraciyərini yeməliyəm ki, yaxşılaşam, ona görə də ciyərini mənə bağışla.

Xan Əjdahanın bu sözlərindən dovşanın ürəyi əsir. O an diqqətsizliyinə görə peşman olur, amma artıq gec idi. Ölməkdən başqa çıxış yolu olmayan bir vəziyyətdə ağılına bir fikir gəlir.

– Xan Əjdaha, mənim ciyərim çox qiymətli dərmandır, ona görə onu istəyənlər çoxdur, bu səbəbdən də onu özümmlə aparmıram. Onu gizlətmişəm və yerini ancaq özüm bilirəm. Tısbığa mənə bunu əvvəlcədən desəydi ciyərimi də yanımda gətirərdim. İndi necə etsək yaxşı olar?”

Amma Xan Əjdaha onun bu sözlərinə inanmır. Çünki o düşünür ki, dünyada ciyərini çıxarıb onsuz gəzən heyvan yəqin ki, yoxdur.

– Mənə inanmırsınızsa, qarnımı kəsib baxın. Amma mən ölsəm, ciyərimi sonra heç vaxt tapa bilməyəcəksiniz – deyə dovşan nəzakətlə cavab verir.

Xan Əjdaha dərhal tısbığanı çağırır və deyir:

– Qaraciyərini tapmaq üçün tez dovşanı quruya apar.

Beləliklə, tısbığa dovşanı götürüb yenidən quruya çıxır. Quruya çatan dovşan tısbığaya gülümsəyərək belə deyir:

– Ay axmaq, qarnımdakı ciyəri necə çıxarıb taxa bilərəm? Dünyanın harasında ciyərsiz gəzən heyvan var? Ha ha ha. Siz aldandınız. Ha ha ha...

Dovşan sürətlə meşənin içinə doğru qaçır. Tısbığa meşənin içinə doğru qaçan dovşanın arxasınca baxa-baxa qalır.

Günəş ilə Ayın Nağılı

Biri var idi, biri yox idi, qədim zamanlarda bir ana və uşaqları var idi. Bir gün ana işdən sonra qonşu kəndə qonaqlığa gedir. Uşaqlarına vermək üçün götürdüyü şirniyyatlar ilə evə qayıdır. Qəflətən yolda pələnglə qarşılaşır.

– Hmm! Mənə bir düyü tortu versən səni yeməyəcəyəm!

Pələng ananın uşaqlarına verəcəyi düyü tortlarına tamah salmışdı. Ana qorxudan titrəyir və tez düyü tortunu çıxarib pələngə verir, yenidən evə getməyə tələsir.

Çox getmir ki, yenidən pələnglə qarşılaşır.

– Hmm! Mənə bir düyü tortu versən səni yeməyəcəyəm!

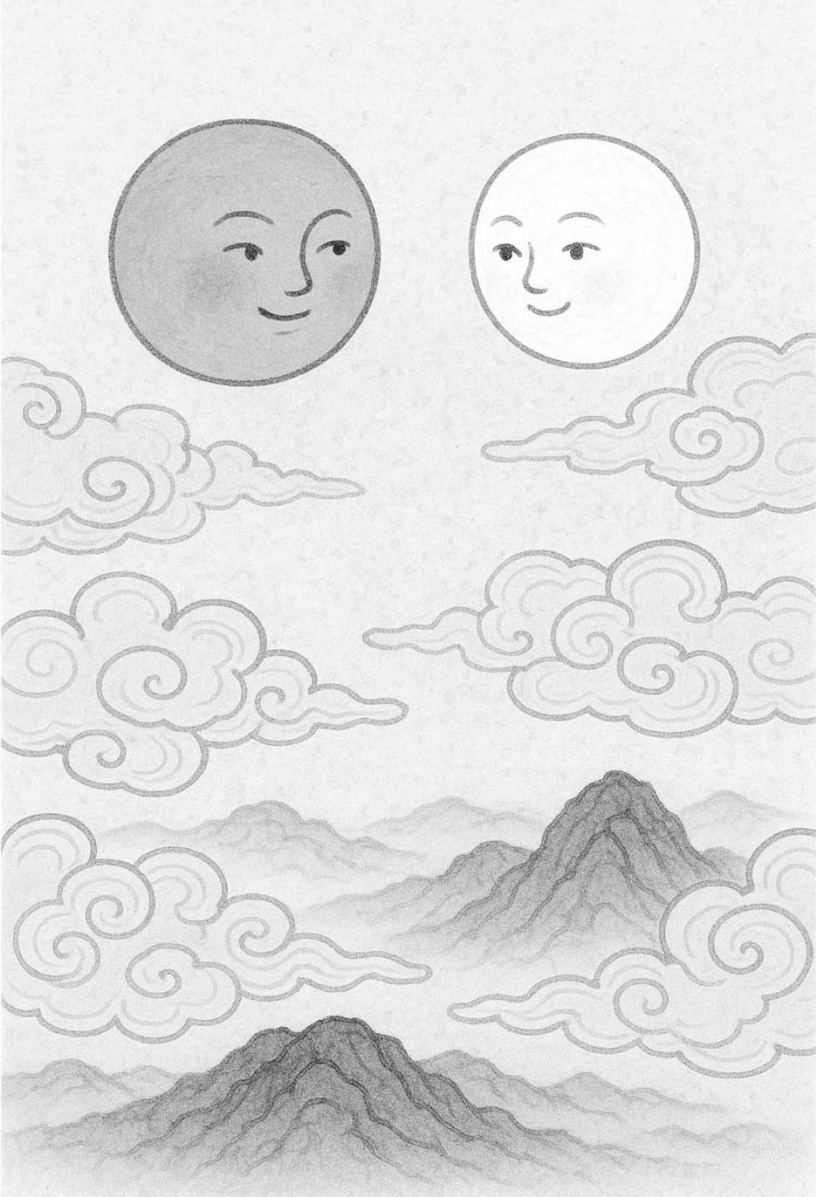
Ana bu dəfə də pələngə düyü tortu verir və qaçmaq istəyirmiş kimi evə doğru gedir. Amma yenə də pələnglə qarşılaşır.

– Hmm! Mənə bir düyü tortu versən səni yeməyəcəyəm!

Ancaq anada daha düyü tortu qalmamışdı. Beləliklə, pələng ananı yeyir. Ananı yeyən pələng ananın paltarını geyinib ananın oğlunun və qızının olduğu evə tərəf yollanır. Evə çatan pələng uşaqları çağırır.

– Uşaqlar, ananız gəlib.

Ancaq qardaş və bacı ananın səsinin qəribə olduğunu düşündükləri üçün pəncərədən bayıra baxırlar. Böyük bir pələngin

analarının paltarını geyindiğini görürlər. Qardaş və bacı gizlincə arxa qapıdan çıxaraq quyunun yanındakı ağacda gizlənirlər. Uşaqların cavab vermədiyini görən pələng onları axtarmağa başlayır. Su quyusunda kölgələri əks olunan qardaş və bacını görür.

– Uşaqlar, bu quyuya necə girmisiniz? – pələng çaşqınlıq içində soruşur.

Ağacda oturan qardaş bu suala gülür. Bu an ağacdan yarpaq düşür və beləliklə, pələng ağaca çıxmış qardaş-bacının yerini tapır. Pələng ağaca dırmaşmağa çalışsa da, dırmaşa bilmir.

– Əllərinə küncüt yağı çəkib yuxarı dırmaşsan, daha asan dırmaşarsan – deyər qardaş ağacın üzərindən qışqırır.

Bu sözlərə inanan pələng əllərinə küncüt yağı çəkərək gəlir və yenidən ağaca dırmaşmağa başlayır. Amma küncüt yağından əlləri sürüşən pələng bir neçə dəfə cəhd etsə də durmadan ağacın dibinə düşür. Bacı özü də bilmədən pələngə ağaca dırmaşmağın yolunu öyrədir.

– Sadəcə balta ilə vuraraq yuxarı qalxa bilərsən, axmaq pələng.

Pələng balta tapır və balta ilə ağaca dırmaşır. Qardaş və bacı o qədər qorxurlar ki, gözlərini yumub göyə dua edirlər.

– İlahi, nə olar aşağı ip göndər.

Beləcə göydən bir kəndir enir. Qardaş və bacı bu ipə minib göyə qalxırlar. Bunu görən pələng də dua edir ki, göydən bir ip ensin. Pələng üçün də bir ip enir. Lakin kəndir çürümüş kəndir

olur və kəndirlə göyə qalxan pələng kəndir qopduğu üçün yerə yığılır.

Digər tərəfdən kəndirlə göyə qalxan utancaq bacı günəş, igid qardaş isə ay olur.

Sirr Saxlaya Bilməyən Papaqçının Nağılı

Bir ölkənin padşahının heç kimin bilmədiyi ciddi bir dərdi var idi. Bu padşahın qulaqları eşşək qulaqlarına oxşayırdı. Əlbəttə, o doğulduğu gündən belə deyildi. Beş il əvvəl bir gecə nə oldusa padşahın qulaqları böyüməyə başladı. Ondan sonra hər gecə bir buğda boyu qədər uzanan qulaqlar indi padşahın insan içinə çıxmağa utandırır. Düzdür, daha padşahın qulaqları böyümür, ancaq uzunluğundan da qısalırmıydı. Padşahın qulaqları elə eybəcər görünürdü ki, o, altı gün boyunca xəstə olduğunu bəhanə edib taxtı vəzirə tapşırdı:

– Vəzir, yaman xəstələnmişəm, mən gedib bir az öz otağında dincələcəyəm. Mən qayıdana kimi taxtım sənə əmanət – deyib otağına getdi. Şah bir gün, iki gün, üç gün oturdu düşündü. Nə vaxta kimi xəstəliyi bəhanə gətirib otağında qalası idi ki?! Çox fikirləşdi, axırda bir çarə tapdı. Əgər başına qulaqlarını gizlədəcək bir papaq qoyarsa, kimsə onun qulaqlarını görməz və o da utanmaq məcburiyyətində qalmaz.

Səhər olur, padşah ölkənin ən yaxşı papaq ustasını yanına çağırırdı. Papaq ustası saraya gəldi və padşahın əmrini qəbul

etdi. Papaq ustası padşahın gizli otağına aparıldı. Ustanı içəri itələyib vəzir dərhal yataq otağının qapısını bağladı və getdi. Padşah qulaqlarını ustaya göstərdi. Usta gördü ki, İlahi qarşısında duran padşahın qulaqları lap eşşək qulaqlarına oxşayır. Özü-nü birtəhər saxladı, gəlmədi. Bilirdi ki, padşahın hüzurunda bir-cə səhvinə təkcə onu yox, bütün nəslini bir gecədə qılıncdan keçirərdilər.

Padşah ustaya yaxınlaşdı, onu diqqətlə süzüb dedi:

– Usta, gərək mənə elə bir papaq hazırlayasan ki, mənim qulaqlarımı gizlətsin. Əgər bu sirri bir kimsəyə açsan sənin bütün nəslini yer üzündən silərəm!

Papaq ustası başını aşağı dikdi və söz verib padşahın hüzurundan ayrılıb evinə getdi. Padşahın istədiyi kimi böyük bir papaq tikib gətirib padşaha verdi. Padşah papağı başına qoydu.

Usta gözəl papaq işləmişdi. Papaq həm padşahın başın tam oturdu həm də qulaqlarını gizlətdi. Padşah usta ilə olan söhbətini unudub taxtında şad-xürrəm yaşayırdı.

Sənə kimdən deyim, nədən xəbər verim Ustadan. Ustaya padşahın sirrini saxlamaq ağır yük oldu. Usta padşahın sırdaşı olmağı bacara bilmirdi. Sırr ustanın ürəyini deşirdi. Ancaq usta qorxusundan sirri kimsə ilə paylaşa bilmirdi. Papaqçı sirrin əlinədən xəstə düşmüşdü. Bir gün öz-özünə dedi:

– Əşi, elə də, belə də mənim sonum ölümdür. Bu sirri tək daşısam olmaz, sirr ürəyimi deşib məni öldürəcək. Bir kimsəyə bu sirri açsam onda da boynumu qılıncla kəsəcəklər. İndi ya elə öldüm, ya belə. Nə fərqi var ki?! Ölüm ölümdür. Heç olmasa ürəyimi boşaldıb rahat olaram. O dünyaya da rahat gedərəm – dedi. Evinin arxasında bambuq meşəsi var idi. Gecənin bir aləmi bu meşənin ortasında quyu qazıb var gücü ilə quyuya qışqırdı:

– Padşahın qulaqları eşşək qulaqları kimidir!

Ustanın ürəyi soyumadı, bir neçə dəfə qışqırdı, ürəyi rahatladı. Yüngülləşdiyini hiss edib xoşbəxt oldu. Usta möcüzəvi bir şəkildə xəstəliyindən sağaldı. Usta sağaldı sağalmağına, ancaq olanlar elə bundan sonra oldu.

O gündən sonra, bambuq meşəsində hər külək əsəndə oradan qəribə səslər gəlməyə başladı. Camaat diqqətlə dinləyib gördü ki, bir səs deyir: “Padşahın qulaqları eşşək qulaqları kimidir!” Camaat buna heç bir məna verə bilmədi. O meşədən yığılmış bambuqdan hazırlanan bütün əşyalardan eyni şey təkrarlanırdı:

“Padşahın qulaqları eşşək qulaqları kimidir”. Söz durarmı? Getdi çatdı saraya. Sarayda hamı qab kimi dəydi bir-birinə. Padşah gördü başqa yol yoxdur, meşədəki bütün bambuqları kəsdirməyi əmr elədi. Ancaq bu çarə olmadı. Bambuqlar yenidən yetişdikcə eyni sözü təkrarladı. Axır padşahın əlacı kəsildi bu bambuq meşəsini qazıtdırıb yerində qovaq ağacı əkdilər. Bunun da faydası olmadı. Qovaq ağacları da külək əsən kimi “Padşahın qulaqları eşşək qulaqları kimidir” deməyə başladı. Qovaq ağaclarını da kəsdilər kəsməyinə. Ancaq artıq bütün ölkədə padşahın qulaqlarının uzunqulaq olduğunu bilməyən bir nəfər belə qalmamışdı. Nəhayət, bu xəbər yalnız ölkəyə deyil, ölkəyə gəlib-gedən hər kəs arasında yayıldı. Hamı bildi ki, padşahın qulaqları eşşək qulaqları kimidir. Padşah utancından xəstələnib yatağa düşdü. Artıq heç kimi görməyə halı qalmamışdı.

Bir gün bir kişi ilə oğlu saraya gəlib padşahla görüşmək istədiklərini dedilər. Ancaq padşah onları görmək istəmirdi. Kişi və oğlu əl çəkmədi. Təkidlə padşahın hüzuruna çıxmaq istədilər. Padşah gördü ki, bu kişi ilə oğlu əl çəkmir axır özünü birtəhər ələ alaraq onları hüzuruna çağırdı. Kişi padşahın hüzurunda təzim edib dedi:

– Padşah sağ olsun, sizin qulaqlarınız bir qüsurlu deyil, onları olduğu kimi göstərməkdən çəkinməyin.

Bunu eşidən padşah kişinin onu doladığını düşündü. Bərk hirsələnərək dedi:

– Məni məsxərəyə qoyursan?!

Gənc gördü ki, həna o hənadan deyil, padşah atasının boy-nunu vurduracaq. Tez əl-ayağa düşüb dedi:

– Padşah sağ olsun, atam başqa bir niyyətlə gəlməyib, sizə nəsihət vermək istəyirdi.

Padşah cavanın kamalına heyran qalaraq bir az sakitləşdi. Cavanın dediklərini dinlədi və kişinin nəsihətinə əməl edəcəyini dedi. Kişi cəsarətlənib dilləndi:

– Dədə-babalarımız deyərdi ki, böyük qulaqlar əslində uzun ömür və bərəkəti gətirir.

Elə bil padşaha bu sözlər lazım idi. Sakitləşdi. Ancaq hələ də tərəddüdləri var idi. Dedi:

– Kişi, lap sən deyən kimi də olsa, mənim qulaqlarım o böyüklüyü çoxdan keçib.

Padşah öz sözlərindən kədərləndi. Sonra dedi:

– İnsan içinə çıxa bilmirəm... utanıram.

Kişi padşahın sözünə gülümsədi və dedi:

– Xeyr, padşahım. Sizin qulaqlarınızın böyüklüyü heç də utanılası bir şey deyil. Bu qulaqlar sanki səmanın sizə verdiyi bir hədiyyədir ki, bununla xalqın səsini daha yaxşı eşidəsiniz. Keşmişdə böyük qulaqları olan padşahlar xalqın səsini yaxşı dinlədikləri üçün sonradan ağıllı və ədalətli hökmdar kimi tanınırdılar. Buna görə də, bu heç də gizlədiləsi bir şey deyil.

Padşah kişi ilə olan söhbətdən sonra qulaqlarını gizlətmədi və bu qulaqlarının xalqın səsini dinləmək üçün ona tanrı (səma)-

nın göndərdiyi bir işarə olduğunu anladı. O, tamamilə sakitləşərək kişiyyə və onun gənc oğluna çoxlu qızıl və gümüş hədiyyə etdi. Bundan sonra o, artıq utanc yeri kimi gördüyü qulaqlarını gizlətmədən xalqın səsinə qulaq asdı və zaman keçdikcə böyük və ədalətli hökmdarlardan biri kimi tanındı.

Tamahkar Qonşunun Aqibəti

Bir zamanlar, ucsuz-bucaqsız dağların ətəyində yerləşən balaca bir kənddə, turp yetişdirib sataraq dolanan zəhmətkeş bir ər-arvad yaşayırmış. Qarı-qoca torpağı sevgi ilə becərir, turplara uşaqları kimi qulluq edirmişlər. Hər səhər açılan kimi qoca turp tarlasına gedir, turplarına baxır və onları əzizləyərək deyirdi:

– Böyüyün mənim gözəl turplarım. Hər gün bir az da böyüyün.

Turplar da sanki bu nəvazişi duyur, kəndlinin alın tərini içərək gündən-günə böyüyürdülər.

Bir gün qoca tarlada turpları toplayırmış. Ancaq turplardan biri o qədər böyük imiş ki, qoca nə qədər əlləşsə də turpu çıxara bilmir. Çarəsiz gedir arvadın yanına. Tərini silə-silə arvadına dedi:

– Ay arvad, tez gəl! Turpu çıxara bilmədim. Gəl kömək elə!

Arvad qaça-qaça gəlir, ərinin belindən yapışır. “Hop-hop! Hop-hop!” – deyir ikisi də birlikdə güc verib dartmağa başlayırlar.

Qarı-qocanın uzun əziyyətdən sonra turp torpaqdan çıxır. Turp da nə turp. Elə böyükdür ki, az qala bir uşaq qədərdir. Qarı dedi:

– Aman Allah! Mən bu qədər vaxtdır ki, turp becərirəm, ancaq hələ belə nəhəng turpu nə eşitmişəm, nə də görmüşəm!”

Qoca da başını yelləyərək arvadının sözünü təqsidiqlədi:

– Bunun kimi dəyərli nemət adama ildə bir dəfə qismət olar. Bunu yeməyə əlim gəlmir!

Ər-arvad oturub fikrə getdilər. Uzun-uzadı düşündülər ki, bu turpu neyləsinlər. Birdən qarı dedi:

– A kişi, gəl bu turpu aparaq kəndin bəyinə hədiyyə edək. Həm bəyin yanında hörmətimiz olsun, həm də o bizdən yaxşı bilər bu turpu neyləmək lazımdır.

Qoca qarının bu fikrini bəyəndi. Gecəni yatdılar, səhəri gün turpu götürüb kəndin bəyinin yanına yollandılar. Turpu göstərüb nəzakətlə dedilər:

– Bəyimiz, bu turpu sizə hədiyyə gətirmişik, azdısı çox hesab eləyin.

Bəy turpu gördü, heyrətdən gözləri bərəldi. Nəsə demək istəyirdi, ancaq heyrətdən heç nə deyə bilmirdi. Turpa bir xeyli baxdıqdan sonra nökrini çağırıb dedi:

– Nökər!

Nökər qaça-qaça gəldi bəyin qarşısında əmrini gözlədi. Bəy dedi:

– Ey nökr! Anbarda olanların içində ən qiymətli nədirsə gətir bu kəndlilərə ver!

Nökər tez qaçdı anbara. Aradan bir az keçmişdi ki, geri gəldi, yanında da bir balaca buzov gətirdi. Bəy buzovu gördü. İstədi verməsin, ancaq kəndlilərin səxavəti çox xoşuna gəlmişdi. Gülümsəyərək dedi:

– Neynək, nökr. Madam buzovu gətirdin, qoy bu buzov olsun bu kəndlilərin. Buzovu o səxavətli kəndlilərə bağışlayın!

Kəndli buzovu götürüb bəyə alqış edərək evlərinə qayıtdılar. Qarı-qoca böyük bir turpla bəyin yanına gəlib, balaca bir buzovla evinə qayıtdılar. Bu hadisə kənddə ildırım sürəti ilə yayıldı. Hamı bəyin səxavəti və hədiyyəsi haqqında danışdı.

Yolda kəndli ilə arvadı tamahkar qonşuları ilə qarşılaşdılar. Tamahkar qonşu qarı ilə qocanın yanında buzovu görüb özünü saxlaya bilmədi və soruşdu:

– Nə qəşəng balaca buzovunuz var. Bu balaca buzovu hardan almısınız belə? Tamahkar qonşu az qalırdı ağlasın. Qoca qonşusuna sevincək cavab verdi:

– Bu balaca buzovu bizə kəndin bəyi verdi.

Tamahkar qonşu bəydən buzovu necə aldıqlarını öyrənib dəqiqləşdirəndən sonra öz-özünə dedi:

– Böyük turp verib buzov alıblar? Yox, bu belə olmaz! Gərək mən də bəydən ənam alım. Onlar turp verib buzov alıblarsa, mən də buzov verim qoy mənə daha böyük ənam versin.

Tamahkar qonşu səhərə kimi paxıllığından yata bilmədi. Necə deyərlər, ilan vuran yatdı, amma bu qonşu yatmadı. Sağa dönürdü, sola dönürdü, eləcə qarı ilə qocanın buzovu gəlib gözü-nün qabağında dururdu.

Səhərin gözü açılmamış tamahkar qonşu buzovunu götürüb bəyin qapısını döydü.

– Bəy, bu buzovu sizin sayənizdə belə böyütmüşəm, hörmətli bəy. Ona görə də sizə hədiyyə edirəm! – dedi.

Bəy hədiyyədən çox məmnun qaldı. Sevincək dedi:

– Çox sağ ol! Sonra dönüb nökeri çağırırdı. Nökər qaçaraq gəldi. Bəy dedi:

– Nökər, bu gün gətirilənlər arasında ən yaxşısını gətir və bu kəndliyə ver!

Nökər ağasının əmrini dərhal yerinə yetirmək üçün anbara doğru getdi. Tamahkar kəndlinin ürəyi sevincdən uçdu. Nökər tezliklə qayıtdı. Tamahkar qonşu nökerin əlində gördüyünə inanmadı. Bu nədir?! Turp? Bəli! Nökər yekə turpu gətirib tamahkar qonşuya verdi. Tamahkar qonşu çarəsiz turpu da götürüb korpeşman geri qayıtdı.

Ürəyi geniş, zəhmətkeş, səxavətli kəndli bir turp verib buzov aldı. Ancaq tamahkar qonşu öz qonşusunun hədiyyəsini gözü götürməyib daha yekə hədiyyə almaq istədi, lakin qarşılığında turp aldı.

Göylər Padşahının Heyvanlar ilə Söhbəti

Bir gün göylər səltənətinin padşahı bütün heyvanları yanına toplayıb belə dedi:

– Kim yaxşı işlər görmüşsə, ona böyük mükafat verəcəyəm. Kim pislilik etmişsə, onu cəzalandıracağam.

Bədəni qara, tükü parlaq olan sağsağan fəxrlə çiynlərini qaldırdı:

– Mən hər səhər tezdən oyanıb kəndə xoş qonağın gələcəyini əvvəlcədən xəbər verirəm!

Göy padşahı sağsağanın sözlərini eşidib razılıqla başını yellədi:

Çox yaxşı iş görmüsən. Sənə bədənini bəzəyə biləcəyin ağ lent bağışlayıram!

O gündən sonra sağsağan çiynlərinə və belinə ağ lent bağlayaraq gəzməyə başladı.

Sonra bayquş irəli çıxdı və sakit səsle dedi:

– Mən qaranlıq gecələrdə yolunu azanlara “hu-hu” deyərək səslenib yol göstərirəm.

Göy padşahı ona da razılıqla başını yelləyib cavab verdi:

– Sənə qaranlıq gecələrdə belə hər şeyi aydın görəcək gözlər verirəm!

Daha sonra xoruz hörmətlə baş əyərək irəli çıxdı:

– Mən hər səhər qarğadan da tez oyanıb insanları oyadıram. Mən banlamasam, insanlar yuxudan durub işləyə bilməzlər.

– Afərin! – dedi hökmdar.

– Sənə gözəl qırmızı daraq və rəngbərəng lələklər verəcəyəm.

Beləcə, xoruz bəzəkli və yaraşıqlı oldu. Sonra sərçə irəli gəlib söylədi:

– Mən insanların yaxşı əkin əkib-əkmədiyini yoxlayıram. Payızda saralmış düyülərdən dadıram, ona görə də qarıncığımı belə şişib.

Bu sözləri eşidən hökmdar üzünü dərhal turşutdu:

– Demək, kəndçilərin alın təri ilə yetişdirdiyi taxılı oğurlayıb yemisən?! Məni sevən bu quşun ayaqlarını yaxşıca döyün!
– deyə göy səltənətinin hökmdarı əmr etdi.

Sərçə baldırlarına döyüldükcə dözmürdü. Acığından dedi:

– O milçək var ha, o məndən də pisdir. O, çirkli ayaqları ilə insanların bişirdiyi yeməkləri tapdalayır!

Bu sözləri eşidən hökmdar milçəyə qəzəblə qışqırdı:

– Həqiqətən sərçənin dedikləri doğrudurmu?

Milçək ön ayaqlarını bir-birinə sürtərək yalvardı:

– Zəhmət olmasa, baldırlarımı vurmayın!

Milçəyin halına acıyan hökmdar onu bağışladı. Sərçə isə o qədər çox çubuqla döyüldü ki, o gündən sonra baldırları incə və nazik, çöp kimi qaldı. Bundan sonra isə hoppa-hoppa tullanmaq vərdişi yarandı. O vaxt milçək o qədər yalvardı ki, indi də dayanmadan ön ayaqlarını bir-birinə sürtüb durur.

Fədakar Qız Şim Çonq

Bir zamanlar dəniz sahilində yerləşən sakit, balaca bir kənddə bir ər-arvad yaşayırdı. Günlərin birində onların Şim Çonq adını verdikləri bir qız övladları dünyaya gəldi. Amma bu sevinc uzun çəkmədi. Şim Çonqın anası doğuşdan bir neçə gün sonra vəfat etdi. Uşağın atası, kor Şim Bonqsa, o gündən etibarən körpə qızını yaşatmaq üçün kənd-kənd, ev-ev gəzərək bir neçə damcı süd üçün insanlara yalvarmağa başladı.

Hər gün küçələrdə dilənçilik edərək deyirdi:

– Xahiş edirəm, doğulandan cəmi 7 gün sonra anasını itirən bu yazıq körpəyə bir qurtum süd verin.

Şim Bonqsa yağışa, qara baxmadan, süd dilənərək balaca Çonqu böyütdü. Onun yorulmaz zəhməti və mərhəmətli qayğısı sayəsində Çonq zərif, gözəl və mehriban bir qızçıqza çevrildi.

Gəl zaman, get zaman, nəhayət, Şim Çonq on beş yaşına çatdı. Qız o qədər gözəlləşdi ki, aya dedi sən çıxma mən çıxım, günə dedi sən çıxma mən çıxım. Lap on beş gecəlik ay kimi gözəlləşdi. Artıq böyüdüüyü üçün o, atasının ağır yükünü yüngülləşdirməyə başladı. Şim Çonq xanımların evlərini silib-süpürür, təmizləyir və bəzən də evdə nəsə tikib sataraq atasına kömək edirdi.

Bir gün Şim Çonq, eşidir ki, kəndin bəyinin evində toy var. Durur gedir kömək etməyə. Ancaq gecə yarısı gəlir çatır. Qızı isə geri qayıtmır ki qayıtmır. Şim Bonqsa yaman narahat olur. Çomağını əlinə alıb qaranlıq küçələrdə qızını axtarmağa başlayır. Ancaq ehiyatsızlıq edir və bir gölməçəyə yığılır. Hay salır, insanları köməyə çağırır:

– Ay haray! Məni xilas edin, kömək edin! Elə bu zaman yoldan keçən bir lama suya düşmüş Şim Bonqsanı görür və onu xilas edir. Buna görə, Şim Bonqsa lamaya çoxlu təşəkkür edir. Lama görür ki, Şim Bonqsa kordur. Onun halına acıyır və deyir:

– Məbədimizdəki Budda çox qüdrətlidir. Əgər məbədimizə düyü bağışlasan və ürəkdən dua etsən, gözlərin açılacaq. Şim Bonqsa bu xəbərdən çox sevinir və gedib lamanın dediyi düyünü tapıb gətirəcəyinə söz verir. Ancaq zalım lama o qədər çox düyü istəyib ki, hardan tapmaq olar?! Şim Bonqsa fikrə qərq olur. Ümidləri yenidən üzülür ki, qaranlıq dünyaya məhkum qalmışdır.

Şim Çonq atasının çox fikirli olduğunu görüb dərini soruşur. Şim Bonqsa dərini deyir. Qızı atasının çox üzlüdüyünü görür. Atasının dərini çarə axtarır.

Bir gün eşidir ki, bəs dənizçilər İndanqsuya - əfsanəvi dənizə, müqəddəs rəvayətlərə görə insanların qurban verildiyi yerə qurban vermək üçün düyü qarşılığında adam axtarırlar. Bu xəbəri eşidən Şim Çonq, yemək belə yeyə bilməyəcək qədər kədərli

olan atasının kədərinə son qoymaq üçün könüllü olaraq İndanqsuya qurban getməyə qərar verir.

İndanqsuya gedəcəyi gün, Şim Çonq indiyə qədər baş verən hər şeyi atasına danışır. Atası təəccüblə ayağa qalxır və hönkür-hönkür ağlayır, qızına belə şey etməməsi üçün yalvarır. Ancaq Şim Çonq atasını dinləmir, onu evdə qoyaraq gedir. Qız dənizçilərlə birlikdə gəmiyə minir və gedir. Yol boyunca Şim Çonq həm gənc öləcəyi üçün, həm də bir daha atasını görməyəcəyi üçün çox üzülüb ağladı.

Gəmi az getdi, uz getdi, dərə-təpə düz getdi, gəlib İndanqsuya çatdı. İndanqsuya çatanda dənizçilər qızı qurban verib dənizə atdılar. Qız mavi dənizin içində yox oldu. Şim Çonq Göylər səltənətinin mərhəməti ilə vəfat etmiş anası ilə birlikdə dəniz altındakı sarayda qalmağa başladı. Şim Çonqun anası ilə keçirdiyi vaxtlar bir yuxu kimi gözəl idi. Amma yer üzündə tək qalan atasını düşündükcə qəlbi rahat olmurdu.

Şim Çonqun atasına göstərdiyi böyük hörmət və sevgisi Göylər səltənətini çox təsirləndirdi. Buna görə onu böyük bir lotus çiçəyi içində insanların yaşadığı dünyaya geri göndərdi və o, dəniz suyunun üzərinə çıxdı. O zaman İndanqsuda balıqçılar dəniz üzərində üzən nəhəng bir lotus çiçəyi gördülər və onu saraya apardılar.

Balıqçılar o sirli və gözəl lotus çiçəyini padşaha göstərdilər. Elə həmin anda lotus çiçəyi yavaş-yavaş açılmağa başladı. Çiçək tam açıldıqda, içindən Şim Çonq çıxdı. Şim Çonq birdən

lotus çiçəyinin içindən çıxanda heyrətlə ətrafına baxdı. Padşah isə gözləri qamaşdıracaq qədər gözəlliyə sahib olan Şim Çonqu görən kimi ona ilk baxışdan vuruldu və onu kraliça olaraq saraya aldı.

Şim Çonq padşahın arvadı olsa da, atasının sağ olub-olmadığını bilmədiyi üçün gecələr dərddən yata bilmirdi. Padşah gecələr yuxusuz qalan Şim Çonqu görüb səbəbini soruşdu:

– Mənim gözəl mələyim! Sənin nə dərdin var ki, gecələr qoymur yatasan?! Nə dərdin varsa, de mən sənin dərdinə çarə tapım.

Şim Çonq mehribanlıqla ərinə sarıldı və başına gələn hər şeyi ona danışdı. Arvadı danışdıqca onun necə sadıq, sevgi dolu birisi olduğunu görüb padşah bir daha Şim Çonqa aşiq oldu. Padşah ata ilə qızını görüşdürmək üçün sarayda ölkənin kor insanların ziyanına ziyafət verdi.

Bunlar burda qalsın, sənə kimdən deyim, nədən xəbər verim Bonqsadan... Demə Şim Çonq getdikdən sonra Şim Bonqsa qonşu kənddəki Bonqdonqomom adlı qadın tərəfindən aldadılır. Qadın kişinin evini satır, pulunu yeyir. İş o yerə çatır ki, Şim Çonq getmədən atasına verdiyi pulları da bu qadın yeyir və kişi-yə vermir.

Bir gün evində oturub qızı üçün ağlayan Şim Bonqsa padşahın sarayında korlar üçün ziyafət verdiyini eşidir. Durur hazırlanır və o ziyafətə gedir. Bonqdonqomoma görə hər şeyini itirən və cibində bir qəpik belə pulu olmayan Şim Bonqsa təkbaşına və

piyada saraya getməyə çalışır. Yol o qədər uzaq olur ki, ziyafətin sonuncu günü birtəhər özünü saraya çatdıra bilir.

Şim Çonq ziyafətin birinci günü gəlir atasını görmür, ikinci günü gəlir atasını görmür. Artıq ümidini itirir və bir daha atasını görməyəcəyini düşünüb kədərə qərq olur. Lakin o anda qapının arxasından Şim Bonqsanın səsinə eşidir tez qapıya tərəf qaçır. Atasının boynunu qucaqlayıb ağlayır:

– Ata, bu mənəm, Çonq! Sənin qızın Çonq!

Kişi qızı möhkəm qucaqlayır, ancaq nə fikirləşdisə soruşdu:

– Sən mənim qızım Çonqsan? Bəs sən harda idin? Mən səni çox gözlədim. Çonq! Mənim qızım, Çonq!”

Ata-qız qucaqlaşdı ağlayanda birdən göy guruldadı və yerə bir işıq düşdü. Şim Bonqsa gözünü yumub açdı ki, gözləri artıq kor deyil, hər şeyi görür. Ata-qız təzədən bir-birinə sarıldı, qucaqlaşdı.

Şim Çonqi həm ata-anasına sədaqətli bir qız, həm də müdrik bir kraliça kimi uzun illər xoşbəxt yaşadı.

Mehriban Qardaşlar

Bir zamanlar bir kənddə, anaları ilə birlikdə yaşayan iki mehriban qardaş var idi. Bu qardaşlar bir gözü ac, bir gözü tox yaşayırdılar. Qardaşlar hardan nə yemək tapsalar, əvvəlcə bir-birinə verərdi. Qardaşlar bir-biri olmadan yemək yəməzdi. Olan hər şeylərini də paylaşmağı çox sevərdilər. Bir-birinin qayğısına qalmaqdan da zövq alardılar. Dünyada onlar qədər mehriban ikinci bir qardaş çətin tapılırdı. Bu mehriban qardaşlar iş görəndə də bir-birindən ayrı iş görməzdilər. Nə iş görsələr köməkləşər görərdilər. Buna görə də onların düyü tarlası da bərəkətli olar, bol məhsul verərdi.

Bu qardaşlar məhsulu yığıb qurtardıqdan sonra gördülər ki, bərəkətləri aşırıb-daşırıb. Düyünü yer-göy tutmur. Böyük qardaş düşündü ki, onsuz da məhsul çoxdur, ailəsi bol-bol yeyəcək. Kiçik qardaşı təzə evlənib, ona çox düyü lazım olacaq. Ev-eşik qurmaq asan iş deyil.

Kiçik qardaş isə düşünür ki, mən təzə evlənmişəm, bir arvadımdır bir özüməm. Qardaşımın külfəti böyükdür, hələ anama da o baxır. Ona çox lazım olacaq düyü. Gərək bu düyünün çoxunu aparıb ona verim. Beləcə qardaşlar bir-birindən xəbərsiz düyüdən bir-birinə pay verməyə qərar verirlər.

Gecə düşür. Zifiri qaranlıqda qardaşlar gizləncə evlərindən çıxır. Böyük qardaş öz düyü dəstəsinin bir hissəsini kiçik qardaşın dəstəsinin üstünə qoyur. Kiçik qardaş isə öz dəstəsinin bir hissəsini böyük qardaşınkının üstünə qoyur.

Ertəsi səhər hər iki qardaş çox təəccüblənir. Axı gecə öz düyü çəltiyindən bir az götürüb qardaşının düyü çəltiyinin üstü-

nə qoymuşdular, amma çəltiklərin hündürlüyü heç dəyişməmişdi. Həmin gecə böyük qardaşla kiçik qardaş yenə də daha çox düyü çəltiyi aparıb qoymağa qərar verdilər. Böyük qardaş öz-özünə deyir:

– Kiçik qardaşıma dünəndən daha çox düyü aparmalıyam. Ola bilsin, dünən çox az apardığımdan fərq hiss olunmayıb.

Kiçik qardaş da öz-özünə deyir:

Dünən çox az aparmışdım, qoy bu gün daha çox aparım.

Beləcə, iki qardaş yenidən öz düyü çəltiklərindən götürüb qarşı tərəfin çəltiyinin üstünə qoydular. Lakin ertəsi səhər, düyü şəltiklərinin həcmnin yenə dəyişmədiyini görüb bir daha heyrətə gəldilər.

O gecə isə hər iki qardaş əvvəlkindən də çox düyü çəltiyi daşıyaraq bir-birinin tarlasına tərəf yol aldılar. Birdən-birə qarşı-qarşıya gəldirlər. İkisi də diksinib təəccübləndilər. Böyük qardaş soruşdu:

– Gecənin bu vaxtı hara gedirsən?

Kiçik qardaş da dili topuq vura-vura soruşdu:

– Bəs sən gecənin bu vaxtı hara gedirsən?

Sonra ikisi də susdular. Bir-birlərinin çiyindəki çuvalda olan düyü çəltiklərinə baxdılar.

Qardaşlar bir-birinin əməlini başa düşdülər. Demə bunlar hər axşam bir-birinin çəltiyinin üstünə öz paylarından qoyduğu üçün çəltiyin miqdarı dəyişməmiş. Kiçik qardaş böyük qardaşının əlindən öpüb dedi:

– Qardaş, təşəkkür edirəm!

Böyük qardaş kiçik qardaşının alnından öpüb dedi:

– Kiçik qardaş, əsl təşəkkür sənə düşür!

Bir-birlərinə olan dərin sevgini anlayan iki qardaş bundan sonra da bir dənə lobyanı, bir parça düyü tortunu belə bölüşməkdən çəkinmədilər və uzun illər boyu mehribanlıqla yaşadılar.

Şişi Olan Qoca

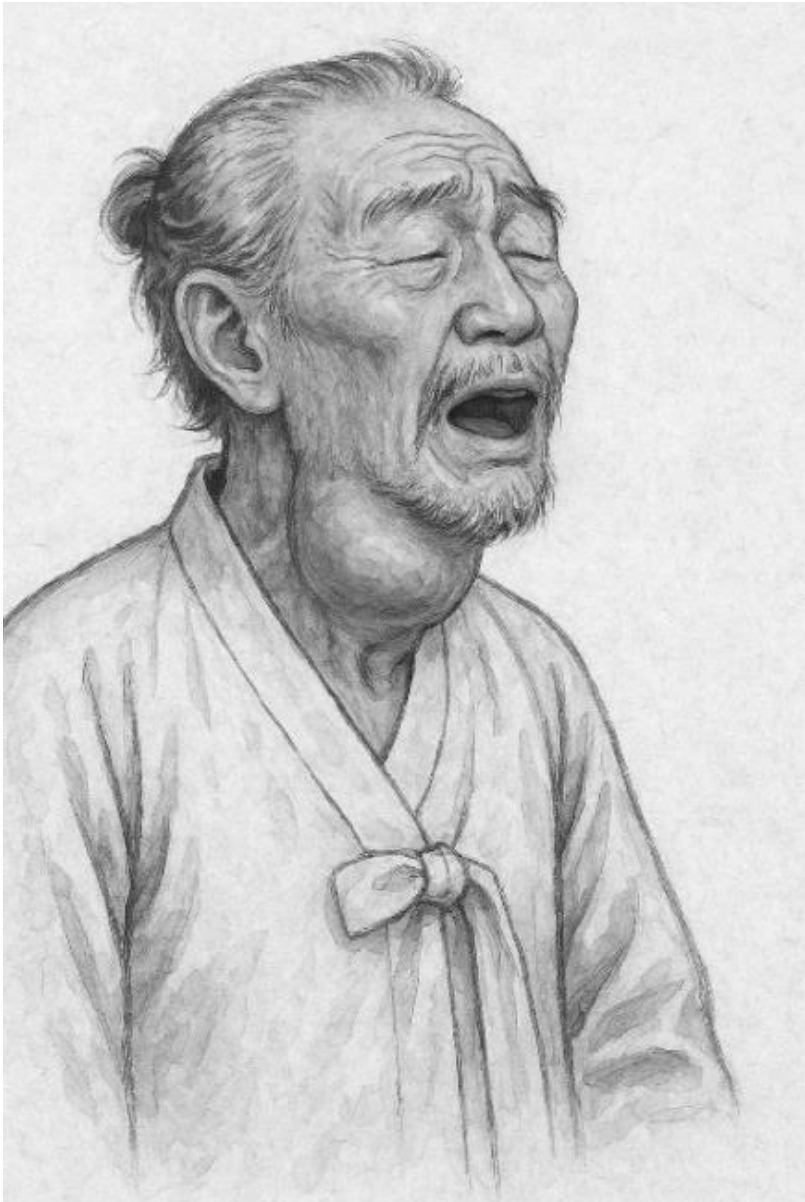
Bir zamanlar bir kənddə çənəsinin altında böyük bir şişi olan bir qoca yaşayırdı. Qoca kasıb idi, amma ürəyi təmiz, xasiyyəti mehriban idi və çox gözəl mahnı oxuyurdu.

Bir gün o, dağa odun toplamağa getdi. Baş odun toplamağa o qədər qarışdı ki, axşamın necə düşdüyünü hiss etmədi. Bir də ayıldı ki, artıq axşamdır və evə qayıtmaq üçün yola çıxdı, ancaq qəfildən yağış yağmağa başladı.

Qoca kişi yol üstündə köhnə, ucuq-sökük bir ev gördü və yağışdan qorunmaq üçün ora girdi. Hava qaralmışdı, yağış isə aramsız yağmağa davam edirdi. Təkbaşına tərək edilmiş evin içində oturarkən qocanın ürəyinə bir az qorxu düşdü. Qorxusunu unutmaq üçün mahnı oxumağa başladı.

Qoca bir xeyli mahnı oxumuşdu ki, qəfildən qapı cırıltı ilə açıldı və içəriyə bir dəstə doqqəbi¹ daxil oldu. Onlar qocanın oxuduğu mahnının səsinə eşidib gəlmişdilər.

¹ **Doqqəbi** (Goblin) – Koreya xalq nağıllarında adı keçən, sehrli gücə sahib, bəzən şən və oyunbaz, bəzən isə qorxunc görünə bilən varlıqlardır. Cin və ruh anlayışlarından fərqlidir. Onlar tez-tez insanlarla qarşılıqlı əlaqədə olur, cəzalandıra və ya mükafatlandırma bilirlər. İngilis mifologiyasındakı Goblin–ə də bir az bənzəyir. İngilis ədəbiyyatında Goblin adətən eybəcər, alçaqboy, insanlara zərər verə bilən, amma bəzən axmaq və gülməli şəkildə təsvir edilən sehrli məxluq. Uşaqlar üçün qorxulu obraz kimi də təqdim olunur.

– Qoca, sənın mahnı oxuyarkən səsin çox xoşumuza gəldi! Necə olur ki, bu qədər gözəl oxuya bilirsən?” – doqqebilər gülərək qocadan soruşdular.

Qoca kişi qorxudan bütün bədəni əssə də, özünü arxayın-casına yanağındakı şişi tumarlaya-tumarlaya dedi:

– Bu mahnı səsi... elə bu şişdən çıxır.

Doqqebilər bu sözləri eşidən kimi qocanın çənəsinin altındakı şişi sehrli dəyənək ilə yüngülcə vurdular və şiş bir anda qopub yerindən düşdü. Sonra isə sehrli əsanı qocaya hədiyyə etdilər. Beləcə, qoca həm şişindən qurtuldu, həm də Doqqebilərin sehrli əsasına sahib olaraq varlı oldu.

Bu xəbəri eşidən qonşu kəndin acgöz və şiş yanaqlı qocası dərhal köhnə daxmaya qaçıb mahnı oxudu və gözlənilməli kimi Doqqebilər gəldilər.

Tamahkar, şişli qoca Doqqebiləri gülərüzlə qarşıladı və dedi:

– Necədir, mənim mahnım xoşunuza gəlir? Bu səslər elə bu şişdən çıxır, vallah!

Doqqebilər gülməyə başladılar. Ardınca isə qaşlarını çataraq qəzəblə dedilər:

– Bunu sən mahnı adlandırırsan? Ötən dəfə verdiyimiz şiş də yalançı imiş, indi yenə bizi aldatmağa çalışırsan, hə?

– Elə isə, bunu da götür!

Belə deyərək, Doqqebilər ona bir dənə də şiş yapışdırdılar düz o birincinin yanına. Beləcə, tamahkar qoca şişini çıxartmaq

ümidi ilə getmişdi, amma üzərinə bir şiş də əlavə olunmuş halda evə döndü. Ömrünün sonuna qədər bu tamahının peşmanlığını çəkərək yaşadı.

Yaxşılığı İtirməyən Sağsağan

Qədim zamanlarda, bir alim imtahan² vermək üçün Hanyanqa³ gedirdi. Yol üstə, bir ağacın üstündə sağsağanın çox səsküylə qışqırdığını eşidib yuxarı baxdı gördü ki, orada böyük bir ilan bala sağsağanları yeməyə çalışırdı. Bunu görən alim tez yayını çəkib, balaları yeməyə çalışan ilanı vurub öldürdü və beləliklə, balaca sağsağanları xilas etdi. Sonra addımlarını sürətləndirib yenidən Hanyanqa doğru yola çıxdı, amma hava qaraldı və o yolunu itirdi.

Alim qaranlıq dağların arasında uzun müddət sağa-sola getdi və nəhayət, bir ev gördü. O, bu gecə həmin evdə qalmalı olduğunu düşünüb qapını döydü. Qapını isə ağ libas geyinmiş gözəl bir qadın açdı və alimi qarşıladı. Alim utanaraq dedi:

– Mən dağda yolunu itirmiş bir səyyaham. Bu gecəlik sizdə qala bilərəmmi?

Ev yiyəsi tərəddüd etmədən qonağı evə dəvət elədi:

– Buyurun. Bu dağların arasında bizim evdən başqa ev yoxdur. İçəri keçin, zəhmət olmasa.

² Keçmişdə vəzifəyə qəbul olmaq üçün verilən imtahan.

³ Keçmişdə Koreyanın paytaxtına Hanyanq deyilirdi.

Beləcə, alim evə daxil oldu və qadının hazırladığı axşam yeməyini ləzzətlə yedi. Gün boyu yol getdiyi üçün çox yorulmuşdu və yerinə uzanan kimi dərhal yuxuya getdi. Bir az yatmışdı ki, birdən alim nəfəsinin daraldığını və bütün bədəninin sıxıldığını hiss edərək yuxudan oyandı. Gözlərini açanda qarşısında nəhəng bir ilanın olduğunu gördü. O nəhəng ilan alimin bütün bədənini sıxaraq sarımışdı. Qorxan alim titrəyərək ilandan soruşdu:

– Sən kimsən axı?

İlan cavab verdi:

– Səhər oxla vurduğun o nəhəng ilanı xatırlayırsanmı? O mənim ərim idi. Mən ərimin qisasını almaq üçün burda səni gözləyirdim.

Alim yalvararaq dedi:

– Mən onu öldürmək üçün yox, sağsağanları xilas etmək üçün ox atmışdım. Niyyətim o deyildi. Nə olar, məni bağışla!

İlan bir şərt irəli sürdü:

– Bu dağların içində bir tərk edilmiş məbəd var. Əgər dan yeri sökülməzdən əvvəl həmin məbəddə olan zəng üç dəfə çalınarsa, bunu göylərin iradəsi kimi qəbul edəcəyəm və səni buraxacağam.

Alim kədərlə başını yelləyərək öz-özünə dedi:

– O məbəd boşdur. Heç kim yoxdur ki, zəngi çalsın. Deməli, mən artıq ölümə məhkumam.

Ümidini itirən alim dərin bir ah çəkdi.

Sübh çağı yaxınlaşırdı və ilan artıq iştahla onu yeməyə hazırlaşdı. Elə o anda, birdən səs gəldi:

– Dəng... Dəng... Dəng...

Bu, dağların içindən gələn zəng səsi idi. Düz üç dəfə eşidildi.

İlan bir anlıq susdu və sonra dedi:

– Bu göylərin hökmüdür. Mən buna qarşı çıxı bilmərəm.
– dedi və alimi azad etdi.

Alim isə heyətdə idi ki, o məbədin zəngini kim çalmış ola bilərdi. O, dərhal məbədə tərəf qaçdı. Məbədin zənginin altında bir sağsağanın cansız bədənini uzanmışdı, başı da parçalanmışdı. Bu, həmin sağsağan idi, səhərin erkən saatlarında balalarını ilandan xilas etdiyi sağsağan. O öz həyatını fəda edərək, üç dəfə zəngi çalaraq, həyatı bahasına da olsa alimi xilas etmişdi. Alim, onu xilas edən bu fədakar quşu günəş düşən bir yerə ehtiramla basdırdı və göz yaşları içində sağsağana təşəkkür etdi. Daha sonra yoluna davam edərək Hanyanqa qayıtdı.

O, paytaxtda imtahan verib yüksək vəzifəyə yüksəldi. Amma hər fürsətdə o dağa qayıdar, sağsağanın məzarını ziyarət edər və onun ruhuna dua edərdi.

Hər İşə Qarışan Adamın Aqibəti

Çox isti bir yay günündə, dağda odun doğrayan bir baba, ağacın kölgəsində oturub bir az dincəlirdi. Babanın söykəndiyi ağacda qırmızı və mavi rəngdə iki yelpik asılmışdı. Hava o qədər isti idi ki, baba: “Bu nə gözəl təsadüfdür!” – deyərək yelpiklə özünü yelləməyə başladı.

Baba, əvvəlcə qırmızı yelpiklə özünü yelləməyə başladı. Birdən-birə burnu uzanmağa başladı. Qorxan baba bu dəfə mavi yelpiklə özünü yellədi və uzanan burnu tədricən qısalmağa başladı. Baba bu möcüzəli və sehrli yelpikləri tapdığına görə çox sevinirdi. Öz-özünə bu sehrli yelpiklərlə necə varlanacağını düşündü.

Bir gün baba kəndin varlı qocasına yaxınlaşıb onunla danışmağa başladı.

– Ağsaqqal, hava çox isti deyilmi? – Sonra qırmızı yelpiklə yelləməyə başladı. Bu zaman varlı qocanın burnu get-gedə uzanmağa başladı. Qorxuya düşən varlı qoca həkimi çağırdı, lakin heç bir üsulla uzanan burnu əvvəlki halına qaytarmaq mümkün olmadı. Varlı qoca burnunu sağaldan adama çoxlu pul verəcəyini deyərək kəndə xəbər yaydı. Bu xəbəri eşidən baba dərhal varlı qocanın yanına gəldi.

– Ağsaqqal, mənə elə gəlir ki, mən sizin burnunuzu sağalda bilərəm. – dedi baba.

Baba mavi yelpiyi çıxarıb yavaş-yavaş yelləməyə başladı və varlı qocanın uzanmış burnu tədricən əvvəlki halına qayıtdı. Beləliklə, böyük bir məbləğ pul alan baba artıq işləmədən, sadəcə boş-boş gəzməyə başladı.

Durmadan tənbellik edən baba bir gün ağlagəlməz bir fikir düşündü. “Görəsən, qırmızı yelpiklə burnumu nə qədər uzada bilərəm?” – deyər fikirləşib, durmadan qırmızı yelpiklə özünü yelləməyə başladı. Burnu durmadan uzandı, ta ki damı deşib göy səltənətinə çatana qədər. Babanın burnunun göy səltənətinə qədər uzandığını görən göylər səltənətinin padşahı çox qəzəbləndi.

– Eşidin! Cəsarət edib göyü deşərək içəri girən o burnu dərhal bir dirəyə möhkəm bağlayın! – deyər padşah əmr etdi.

Pərilər babanın burnunu dirəyə bağlayanda, uzanıb yelpiklə yellənən baba diksinərək oyandı. Burnu çox ağrıyırdı. Bu səbəbdən baba burnunu tez kiçiltmək istəyərək dərhal mavi yelpiklə yelləməyə başladı. Lakin burnu göy səltənətinin dirəyinə bağlandığı üçün burnu kiçilmək əvəzinə babanın bədənini yavaş-yavaş havaya qalxmağa başladı. Qorxan baba çırpınmağa başlayanda, bağlanmış burnu qopdu və baba yerə düşdü. Beləcə baba burnunu hər yerə soxmamağı çox acı bir təcrübə ilə öyrənmiş oldu.

Nağıl bizə öyrədir ki, gərək kimsənin işinə icazəsiz qarışmayaq, başqaları haqqında bilmədiyimiz mövzularda danışmayaq.

Konqci və Patci

Bir zamanlar ürəyi saf, özü isə gözəl bir qız var idi. Onun adı Konqci idi. Anası xəstəlik səbəbilə dünyasını dəyişdikdən sonra, Konqci həyatını yeni ögey anası ilə davam etdirməyə başladı. Ögey ana özü ilə birlikdə öz qızı Patcini də gətirmişdi.

Ögey ana Konqci ilə Patci arasında ayrı-seçkilik etməyə başladı. Patcini çox sevir, onu əzizləyirdi, amma Konqciyə qarşı soyuq və biganə davranırdı. Hər iki qıza iş tapşırırsa da, ağır və çətin işləri yalnız Konqciyə gördürürdü. Konqciyə taxtadan toxa verərək daşlı tarlada işləməyi tapşırırdı, Patciyə isə dəmir toxa verib qumlu tarlada işləməsini istəyirdi.

Patci tezliklə işini bitirib tarlanı toxaladı. Amma Konqci daşlı torpaqda işləyərkən taxta toxası sındı. Bu vəziyyətdə evə qayıda bilməyəcəyini düşündü. Nə edəcəyini bilməyən zavallı qız oturub ağlamağa başladı. Elə bu vaxt yaxınlıqda bir öküz peyda olub Konqciyə yanaşdı və onunla danışmağa başladı.

– Konqci, narahat olma. Mən sənin yerinə tarlanı toxalayacağam – dedi öküz.

Öküz göz açıb-yumunca geniş tarlanı şumladı. Beləcə, Konqci rahatlıqla evə qayıda bildi.

Bir gün ögey ana Patci ilə birlikdə kənddə keçirilən bir toya getmək üçün evdən çıxarkən, Konqciyə belə dedi:

– Konqci, sən o küpü su ilə doldur, düyünü döy, parçanı da toxu. Bütün bunları bitirəndən sonra toya gələ bilərsən – deyə ögey ana buyurdu.

Konqci sakitcə “Baş üstə,” – dedi və dərhal tapşırıqları yerinə yetirməyə başladı. Lakin ögey ananın verdiyi küpün dibində deşik var idi, buna görə də nə qədər su töksə də, su küpdə qalmırdı. Çarəsiz qalan Konqci nə edəcəyini bilməyib ağlamağa başladı. Elə bu anda bir qurbağa hoppanaraq yaxınlaşıb dedi:

Konqci xanım, icazə verin, mən küpün içinə girib dəliyi tutum.

Qurbağanın köməyi ilə Konqci nəhayət ki, küpü su ilə doldura bildi. Sonra isə qurumuş çəltiyi döymək istədi. Tam o anda bir dəstə sərçə uçub gəldi və bir göz qırpımında bütün düyünü döydülər.

Sərçələr işlərini bitirən kimi göydən bir Pəri enərək Konqciyə səsləndi:

– Konqci, parçanı mən toxuyaram, sən isə bu paltarı geyin və toya get.

O, Konqciyə gözəl bir paltar və güllü bir cüt ayaqqabı geyindirdi. Şənliyə tələsərək sürətli gedən Konqci çayın kənarından keçərkən ayaqqabılardan biri suya düşdü. Elə həmin anda oradan keçən bir kəndin bəyi çayda üzən ayaqqabını görüb dedi:

– Bu güllü ayaqqabının sahibi kimdirsə, onu özümə həyat yoldaşı edəcəyəm!

Beləliklə, kənddəki bütün qızlar bu ayaqqabını geyinməyə çalışdılar. Patci də ayaqqabını geyinmək istədi, amma heç birinin ayağına uyğun gəlmədi. Nəhayət, Konqci utancaq halda irəli çıxaraq ayaqqabını geyindi və ayaqqabı onun ayağına sanki biçilibmiş kimi tam uyğun gəldi.

Kəndin bəyi bu vəziyyətə çox sevindi və Konqcini özünə həyat yoldaşı seçdi. Konqci ögey anası və Patcinin yaşadığı evi tərk etdi və kəndin bəyi ilə evlənərək uzun illər boyu xoşbəxt bir ömür sürdü.

Sədaqətin Mükafatı

Çoson dövrünün on doqquzuncu hökmdarı Sukconqun zamanında, Collado əyalətinin Namvon şəhərində, bir zamanlar qisenq⁴ olmuş Volme adlı bir qadın yaşayırdı. O, zadəgan təbəqəsindən olan Sonq Çampan adlı bir kişi ilə birgə yaşayırdı. Qırx yaşını adladıqdan sonra nəhayət, bir qız övladı dünyaya gətirdi. Qızına “Çunhyanq” adını verdilər və onu dəyərli bir xəzinə kimi sevgi və nəvazişlə böyütdülər. Çunhyanq, valideynlərinin məhəbbəti ilə böyüyərək, gözəlliyi və zərif tərbiyəsi ilə seçilən nəzakətli bir xanım kimi yetişdi.

Həmin dövrdə Namvon əyalətinin Hallim adlı bir bölgəsinə əyalət rəisi təyin edildi. Onun oğlu Monqryonq da atası ilə birgə Namvona köçdü. Monqryonq nəinki xoşxasiyyətli idi, həm də zəkali, fəal və görkəmli bir gənc sayılırdı.

Hicri təqvimini ilə beşinci ayın beşinə təsadüf edən Dano⁵ bayramında hava olduqca xoş və açıq olduğundan, Monqryonq

⁴ Koreya tarixində içki evlərində müştərilərə mahını oxuyan, rəqs edən və əyləndirən qadınlara verilən addır.

⁵ Ay təqviminə görə 5-ci ayın 5-ci günü qeyd olunan ənənəvi Koreya bayramıdır. Bu gün ilin ən çox günəş enerjisi olan günüdür və buna görə böyük bayram sayılır.

gəzintiyə çıxmaq arzusuna düşdü və Banqcanı çağıraraq ondan soruşdu:

– Banqca, bu ərazidə təbiət mənzərəsi ilə məşhur olan yer haradır?

Banqca təəccüblənərək dedi:

– Bütün günü kitablarla baş-başa qalan cavan ağam, o yerlər sənə nə gərəkdir?

Monqryonq gülümsədi və dedi:

– Məgər sən bilmirsənmi ki, ən kamil müdriklər belə, təbiətin gözəlliklərinə baxaraq ilhamlanıb şeirlər yazmağı önəmli saymışlar?! Mən də oxumağı sevən bir müdrikəm! Ona görə də etiraz etmə, tezliklə çölə çıxmağa hazırlaş!

Monqryonqun bu qərarına artıq Banqca etiraz etmədi və onunla birgə Çunqçon, Qyonqsanqdo və Collado əyalətləri də daxil olmaqla, təbiəti və gözəlliyi ilə seçilən məşhur Qvanqhallu sarayına yollandı. Saraya çatdıqda Monqryonq yelləncəkdə nazlı-nazlı yellənən, gözəlliyi ilə valeh edən Çunhyanqı gördü. Çunhyanq o qədər cazibədar idi ki, sanki on beş gecəlik ay belə onun gözəlliyi qarşısında heyran qalırdı.

İlk baxışdan ona vurulan Monqryonqun qəlbində dərhal Çunhyanqa qovuşmaq arzusu baş qaldırdı. Duyğularını gizlətmədən Banqcanı qıza göndərirdi ki, onunla görüşə razılıq alsın.

Sonq Çunhyanq bu təklifi məmnuniyyətlə qəbul etdi və onlar Qvanqhallu sarayında ilk görüşlərini reallaşdırdılar. Elə ilk

görüşdə bir-birlərinə vuruldular və həmin an bir ömür boyu bir yerdə olacaqlarına söz verdilər.

Monqryonq Çunhyanqı bir an belə unuda bilmədi. Nəhayət, bir gün onu görmək ümidi ilə Çunhyanqın evinə üz tutdu və orada onun anası Volme ilə qarşılaşdı.

– Salam. Mənim adım Monqryonqdur. Çunhyanq ilə görüşmək üçün gəlmişəm.

Volme nəzakətli və tərbiyəli Monqryonqu bəyənərək ona Çunhyanqla görüşməyə icazə verdi. Onların sevgisi hər keçən gün daha da dərinləşdi və bir ömür boyu birlikdə olmağa and içdilər. Lakin Monqryonq atası ilə birgə Hanyanqa, paytaxta getməli oldu. Monqryonqla Çunhyanq məcburən vidalaşmalı olsalar da, gələcəkdə yenidən görüşməyə dair sözləşdilər.

Monqryonq getdikdən sonra bu bölgəyə Byon Hakdo adlı, zalımlığı və qəddarlığı ilə tanınan əyalət rəisi təyin olundu. Bir gün Byon Hakdo Çunhyanqı gördü və onun gözəlliyinə vurularaq, onu özünə almaq istədi. Lakin Çunhyanq nişanlısı olduğunu bildirdi və bu təklifi qətiyyətlə rədd etdi. Bu isə əyalət rəisinin qəzəbinə səbəb oldu və nəticədə Çunhyanq zindana atıldı.

Bu arada Hanyanqa gedən Monqryonq dövlət imtahanında birinci yeri tutaraq gizli müfəttiş – Amhenqosa⁶ təyin edildi. O,

⁶ Çoson dövründə kral tərəfindən gizli şəkildə əyalətlərə göndərilən, rütbəsi gizli saxlanılan xüsusi müfəttiş idi. Onların əsas vəzifəsi yerli məmurların korrupsiya və haqsızlıqlarını araşdırmaq və kral adına ədaləti təmin etmək idi.

qəsdən dilənçi paltarı geyinərək Çunhyanqın yaşadığı kəndə geri döndü. Yolda kənd camaatından, Çunhyanq ilə Byon Hakdonun arasında baş verən hadisələr barədə xəbər aldı.

– Ay camaat, bu kənddə nələr baş verib belə?

– Yaman pis olub, deyəsən, yeni gələn əyalət rəisi Çunhyanqı özünə almaq istəyib. Lakin düzgün və ismətli bir qız olan Çunhyanq bu təklifi rədd edəndə, onu zindana atıblar.

Kəndlilərin sözlərini eşidən Monqryonq içindən dərin qəzəblənsə də, doğru zamanı gözləmək üçün özünü saxladı və birbaşa Çunhyanqın evinə üz tutdu. Monqryonqun acınacaqlı vəziyyətini görən Volme əvvəlcə böyük məyusluq yaşadı, lakin buna baxmayaraq, onu Çunhyanqın saxlandığı zindana apardı.

Dilənçi libasında Monqryonqu görən Çunhyanq heyrləndi və göz yaşlarına boğularaq dedi:

– Sabah Byon Hakdonun ad günü məclisi olacaq. O gün mənə ağır bir cəza verəcəyini deyib.

– Narahat olma, Çunhyanq. Hər şey yaxşı olacaq – deyə Monqryonq onu sakitləşdirərək cavab verdi.

Ertəsi gün Byon Hakdonun ad günü məclisinə gizlicə qatılan Monqryonq fürsət gözləyirdi. Məclis sona yaxınlaşarkən Byon Hakdo Çunhyanqı çağırırdı və yenidən soruşdu:

– Son dəfə soruşuram, mənim xidmətimə gəlməyi yoxsa ölməyi seçirsən?

Çunhyanq söylədi ki, nəticəsi ölüm belə olsa, onun xidmətinə getməyəcək. Bunun üzərinə qəzəblənən Byon Hakdo, Çunhyanqın cəzalandırılmasını əmr etdi.

O anda Monqryonq yerindən qalxaraq uca səslə qışqırdı:

– Kralın gizli müfəttişi -Amhenqosa gəldi!

Sonra müfəttişin adamları toplaşdı, Byon Hakdo və onun silahdaşlarını ələ keçirdi və onlardan qanun qarşısında hesabat tələb etdi. Monqryonq başını əymiş Çunhyanqa başını qaldırmağı əmr etdi. Başını qaldırıb onun üzünə baxan Çunhyanq, nişanlısının gizli kral müfəttişi olduğunu görüb heyrətləndi və sevinc göz yaşlarını tökdü.

Bundan sonra Monqryonq Çunhyanqla birlikdə paytaxt Seula getdi və krala hesabat təqdim etdi. Çunhyanqın yüksək əxlaqına heyran qalan kral, onun sadıqlıq və fədakarlıqlarını qiymətləndirərək ona mükafat verdi. Monqryonq müxtəlif vəzifələrdə çalışdı, ən yüksək rütbəyə yüksəldi və Çunhyanqla uzun illər boyu xoşbəxtlik içində yaşadı.

* * *

Göydən üç alma düşdü.

Biri mənim, biri kitabı oxuyanın,

biri də sevdiklərimizin...

